POLITISK KRONIK

UDLANDET

Januar 1959

1. – De 6 fællesmarkedslandes første indbyrdes toldnedsættelse på 10 % træder i kraft. Nedsættelsen får også gyldighed over for de øvrige OEEC- og GATT-lande, for så vidt toldsatsen ikke derved bringes ned under de 6 landes fællestarif. Hvor der endnu ikke er fastsat nogen fællestarif, gælder nedsættelsen kun i forhold til de andre fællesmarkedslande. Samtidig med toldnedsættelsen forøges importkontingenterne for ikke-liberaliserede industrivarer mellem de 6 lande indbyrdes med 20 %. – 15. Fællesmarkedets ministerråd foreslår bilaterale forhandlinger mellem medlemslandene og de øvrige stater i OEEC for at løse de problemer, der er opstået ved fællesmarkedets ikrafttræden. Man afviser et engelsk forslag af 15/12 1958, hvorefter Romtraktatens bestemmelse om, at medlemslandenes indbyrdes importkontingenter skal svare til mindst 3 % af den indenlandske produktion, udstrækkes til også at omfatte de øvrige OEEC-lande.

Cubas diktator, præsident Fulgencio Batista, flygter til Den dominikanske Republik. Oprørslederen Fidel Castro erklærer, at operationerne vil blive fortsat, til oprørernes sejr er fuldstændig. – 2. Oprørerne indtager Santiago de Cuba, hvorfra Fidel Castro giver meddelelse om, at oprørerne har udset Manuel Urrutia til midlertidig præsident. Oprørernes fortrop rykker ind i hovedstaden Havanna. – 3. Præsident Urrutia udnævner Fidel Castro til øverstbefalende over de væbnede styrker. Batista dømmes til døden in absentia. – 5. Præsident Urrutia ankommer til Havanna. – 6. Urrutia opløser parlamentet, idet han meddeler, at der vil blive afholdt valg i løbet af 12–18 måneder. – 7. Storbritannien og U. S. A. anerkender Cubas nye regering. – 8. Fidel Castro holder sit indtog i Havanna. Han opfordrer oprørsstyrkerne til at nedlægge våbnene. – 13. Overfor amerikanske protester mod henrettelser af Batistatilhængere erklærer Fidel Castro, at revolutionsdomstolene vil fortsætte deres virksomhed.

I Ægypten og Syrien arresteres ca. 100 kommunister for regeringsfjendtlig virksomhed.

2. – En russisk »måneraket« affyres. Rakettens sidste trin, der vejer næsten 1.5 t, opnår en hastighed af 11.2 km/sek. og er dermed i stand til at undslippe jordens tyngdefelt. – 4. passerer raketten efter 34 timers forløb månen i en afstand af ca. $1^1/_2$ gange månens diameter. – 7. går den efter de russiske astronomers beregninger ind i en elliptisk bane omkring solen som den første kunstige planet.

4. – Sovjetunionens første viceministerpræsident Anastas Mikojan ankommer til Washington på uofficielt besøg i U. S. A. (til 20/1). Under besøget modtages han af præsident Eisenhower (17/1) og vicepræsident Nixon (6/1), hvem han indbyder til at besøge Sovjetunionen, og har bl. a. samtaler med udenrigsminister Dulles (5/1, 16/1) og en række ledende kongresmedlemmer. Han aflægger besøg i en række større byer, hvor han taler ved møder. Ved slutningen af besøget (19/1) udtaler Miko-

jan, at det er hans indtryk, at det amerikanske folk og de ledende forretningsmænd er trætte af den kolde krig, men at den amerikanske regering ønsker at fortsætte den. Efter sin hjemkomst afholder Mikojan pressekonference i Kreml (24/1) og aflægger beretning om sit besøg på det kommunistiske partis kongres (31/1).

I Leopoldville, hovedstaden i Belgisk Kongo, proklameres undtagelsestilstand efter blodige sammenstød mellem politiet og indfødte demonstranter. – 8. beslutter det belgiske deputeretkammer at sende en parlamentarisk undersøgelseskommission til Belgisk Kongo. – 12. Generalguvernøren i Belgisk Kongo opløser den afrikansknationalistiske bevægelse Abako. – 13. Ministerpræsident Gaston Eyskens fremlægger i det belgiske parlament regeringens reformprogram for Belgisk Kongo. Formålet er at omdanne B. K. til et demokrati, som til sin tid kan træffe beslutning om, hvorvidt B. K. skal være uafhængigt. Begyndelsen skal gøres med valg af indfødte til de lokale forsamlinger inden udgangen af 1959, og de lokale forsamlinger skal derefter i 1960 vælge provinsråd, som skal udgøre kernen i en folkerepræsentation. Alle former for racediskriminering skal afskaffes, og skolevæsenet skal udbygges. Programmet godkendes af deputeretkammeret med 210 stemmer mod 2 (kommunister). – 28. Tropper sættes ind mod nye anti-europæiske uroligheder i Leopoldville.

5. – Den tyske Forbundsrepublik giver et afvisende svar på den russiske note af 27/11 1958 om Vestberlins status og gentager sit forslag (i note af 17/11 1958) om firemagtsforhandlinger om Tysklands genforening og en fredstraktat. – 10. Sovjetunionen foreslår, at der inden 2 måneder i Praha eller Warszawa åbnes en fredskonference mellem Østtyskland og Vesttyskland og alle de stater, der aktivt deltog i krigen mod Hitlertyskland, og offentliggør et udkast til fredstraktat. Et hovedpunkt heri er, at de to tyske stater eller et eventuelt statsforbund af dem forpligter sig til ikke at deltage i nogen militæralliance mod nogen af de stater, der underskriver fredstraktaten, eller i nogen alliance, der ikke omfatter alle Tysklands hovedmodstandere under den anden verdenskrig. I den russiske note hedder det endvidere, at Sovjetunionen er villig til at forhandle om tilføjelser til og ændringer i sit forslag om Vestberlins status forudsat at formålet er en ophævelse af okkupationsregimet og en styrkelse af freden i Europa, men det tilføjes, at ingen i givet fald kan afholde Sovjetunionen fra at overdrage sine beføjelser m. h. t. Berlin og dens forbindelse med Vesttyskland til den østtyske regering. Forslaget om en firemagtskonference om Tysklands genforening afvises, idet dette spørgsmål kun kan løses af tyskerne selv. – 12. Forbundskansler Adenauer erklærer, at svaret på det russiske udkast til fredstraktat kun kan blive et klart og fast nej og opfordrer alle partier i Vesttyskland til at genindtage deres tidligere standpunkt, at en fredstraktat kun kan indgås af en regering for hele Tyskland, udgået af frie valg. – 13. På en pressekonference i Washington udtaler udenrigsminister Foster Dulles, at han ikke vil påstå, at en genforening af Tyskland kun kan finde sted efter frie valg. Dagen efter meddeler det amerikanske udenrigsministerium, at udtalelsen ikke skal forstås således, at Dulles anser en genforening for mulig gennem forhandlinger mellem Vest- og Østtyskland; U. S. A. mener fortsat, at frie valg er den bedste og mest logiske fremgangsmåde. – 20. Premierminister Macmillan erklærer, at den engelske regering stadig mener, at vejen til Tysklands genforening bør gå over frie valg i hele Tyskland, og at det genforenede Tyskland bør have fuld udenrigspolitisk handlefrihed. Han er imidlertid enig med Dulles i, at frie valg ikke nødvendigvis er den eneste fremgangsmåde. – 24. På en pressekonference i Kreml efter sin hjemkomst fra U. S. A. udtaler første viceministerpræsident Mikojan, at 6 måneders fristen for forhandlinger om Vestberlin i noten af 27/11 1958 ikke er et ultimatum; hvis vestmagterne viser forhandlingsvilje, vil det ikke

være vanskeligt at forlænge fristen med nogle uger eller måneder.

Konferencen i Genève om standsning af forsøgene med kærnevåben genoptages (se 18/12 1958). Ifl. en amerikansk videnskabelig rapport viser forsøgsresultater fra Nevada i okt. 1958, at det er vanskeligere at identificere underjordiske sprængninger end tidligere antaget (se 21/8 1958). – 19. Vestmagterne meddeler, at de ikke vil fastholde kravet om, at forlængelse af en evtl. aftale om standsning af forsøgene skal være afhængig af, at der gøres tilfredsstillende fremskridt m. h. t. nedrustningen på andre områder. Resten af måneden føres resultatløse forhandlinger om inspektionsgruppers og kontrolposters sammensætning og om betingelserne for, at inspektionsgrupperne kan træde i funktion.

Maltas forfatning af 1947 ophæves, efter at forhandlinger i nov.-dec. 1958 mellem koloniministeren og delegationer fra de 3 største partier om en ny forfatning er endt uden resultat. Styret overtages midlertidigt af guvernøren og et udnævnt råd, i hvilket også maltesiske repræsentanter skal have sæde. – 11. Såvel det maltesiske arbejderparti under Dom Mintoff som nationalisterne under dr. Borg Olivier erklærer, at de vil boycotte det påtænkte råd, som sammen med guvernøren skal styre Malta. – 18. Dom Mintoff offentliggør en erklæring, hvori alle, der samarbejder med den britiske regering, trues med repressalier, når arbejderpartiet atter kommer til magten. – 19. Dom Mintoff kræver uafhængighed og neutralitet under FN's garanti, tilslutning til fællesmarkedet og økonomisk overenskomst med de arabiske stater.

7. – I Paris underskrives 3 overenskomster mellem Frankrig og Guinea (se 2/10 og 12/12 1958). I overenskomsterne bestemmes bl. a., at Guinea forbliver i franczonen, og at fransk skal være det officielle sprog. – 15. Frankrig anerkender Guinea, og det meddeles, at der vil blive oprettet diplomatisk forbindelse mellem de to stater.

Pakistan afviser en russisk protest (26/12 1958) mod en påtænkt forsvarsaftale mellem Pakistan og U. S. A.

8. – General de Gaulle indsættes i præsidentembedet, og justitsministeren i de Gaulles ministerium, Michel Debré (Unionen for den nye Republik) danner regering. Af de 21 ministre var 17 medlemmer af den foregående regering (der talte 24 ministre), deraf 10 på de samme poster (bl. a. udenrigsminister Maurice Couve de Murville og finans- og økonomiminister Antoine Pinay). Jacques Soustelle er minister u. p. tilforordnet konseilspræsidiet. 6 af ministrene tilhører U. N. R., 3 de uafhængige (det moderate højre), 3 folkerepublikanerne, 1 de radikale og 1 den afrikanske demokratiske samling; resten står uden for partierne. I henhold til den nye forfatning nedlægger de af ministrene, der er medlemmer af parlamentet, deres mandater. – 11. Det socialistiske parti vedtager enstemmigt at føre en konstruktiv oppositionspolitik. – 16. Nationalforsamlingen giver ministeriet Debré et tillidsvotum med 453 stemmer mod 56 (socialister og kommunister).

10. – Sovjetregeringen foreslår, at ekspertkonferencen i Genève om foranstaltninger til forhindring af pludselige angreb genoptages (se 18/12 1958). – 16. svarer den amerikanske regering, at konferencen ikke kan genoptages med udsigt til positive resultater, før man er enig om, hvad der skal drøftes.

En forbundsdomstol beordrer skolemyndighederne i Little Rock, Arkansas, til inden 30 dage at give en detaljeret redegørelse for de foranstaltninger, der er truffet for at føre samundervisningen af hvide og sorte i byens gymnasier ud i livet. – 19. Virginias øverste appelret afsiger kendelse om, at de af statens lovgivende forsamling vedtagne love om raceadskillelse i skolerne strider mod Virginias forfatning, og en forbundsdomstol erklærer samtidig, at lukningen af skolerne i byen Norfolk for at undgå samundervisning er en krænkelse af forbundsforfatningen. – 28. Guvernøren i Virginia, J. Lindsay Almond,

erklærer, at han ikke længere kan hindre samundervisning i skolerne i Norfolk, Arlington og Charlottesville, der har været lukket siden efteråret 1958. – 31. vedtager Virginias lovgivende forsamling imidlertid at ophæve skoletvangen og bevilger 3 mill. $ til undervisningshjælp til elever, der ønsker at blive overflyttet til private skoler uden samundervisning.

11. – Den marokkanske regering beslutter at løsrive valutaen fra forbindelsen med den franske franc.

12. – Vestberlins parlament (se 9/12 1958) genvælger socialdemokraten Willy Brandt som regerende borgmester. – 15. Vestberlins regering, senatet, kommer i overensstemmelse med beslutningen om at fortsætte koalitionen imellem socialdemokratiet og den kristelig-demokratiske union til at bestå af 8 soc. dem. og 5 kr. dem.

General Humberto Delgado, oppositionens kandidat ved det portugisiske præsidentvalg 1958 (se 8/6 1958) søger tilflugt i den brasilianske ambassade i Lissabon, og Brasilien bevilger ham politisk asyl. Den portugisiske regering erklærer, at den ikke har haft til hensigt at arrestere Delgado.

I Cairo oprettes en interarabisk bank for økonomisk udvikling. Deltagerlandene er Den forenede arabiske Republik, Saudi-Arabien, Libanon, Libyen og Jordan. – 13. bliver Jemen medlem.

Det amerikanske senat vedtager med 72 stemmer mod 22, at 2/3 af de tilstedeværende senatorer – hidtil 2/3 af samtlige senatorer – skal kunne beslutte, at en debat skal afsluttes, og at dette også skal gælde, hvor debatten drejer sig om ændringer i forretningsordenen; i dette tilfælde har det ikke hidtil været muligt at skride ind mod »filibustering«, d. v. s. endeløse taler med det formål at hindre, at et spørgsmål kommer til afstemning.

13. – Den langvarige finske regeringskrise (se 4/12 1958) løses, idet rigsdagens formand, V. J. Suksclainen, danner nyt ministerium. Samtlige ministre er medlemmer af agrarforbundet med undtagelse af vicestatsminister og udenrigsminister Rolf Törngren, der tilhører det svenske folkeparti, men ikke repræsenterer sit parti i ministeriet. I en programerklæring 14/1 hedder det, at regeringens vigtigste udenrigspolitiske opgave er at genoprette tillidsforholdet til og stimulere de økonomiske og kulturelle forbindelser med Sovjetunionen. – 21. Finlands præsident Kekkonen ankommer til Leningrad, hvor han den 22. og 23. har samtaler med ministerpræsident Khrushchev og udenrigsminister Gromyko. I en tale den 23. kritiserer Khrushchev den afgåede regering Fagerholm for påstået negativ holdning over for Sovjetunionen og udtaler håbet om, at den nye regering Sukselainen vil bidrage til at styrke venskabet mellem Finland og Sovjetunionen. Samme dag forhandler handels- og industriminister Karjalainen, der er ankommet til Leningrad, med den russiske handelsminister, og det meddeles, at der om kort tid skal optages forhandlinger i Moskva om den finsk-russiske samhandel. – 25. Efter sin hjemkomst erklærer Kekkonen i en radio- og fjernsynstale, at den nu overståede krise i forholdet til Sovjetunionen var alvorligere end antaget og opfordrer pressen til at vise tilbageholdenhed i omtalen af Sovjetunionen. – 28. Det finske socialdemokrati kritiserer, at forberedelserne til Kekkonens rejse ikke var kendt af regeringen. Hertil svarer statsminister Sukselainen, at rejsen var af privat karakter, og at der ikke kunne træffes og ikke blev truffet officielle beslutninger eller aftaler.

Den franske regering meddeler, at ca. 7000 internerede personer i Algier vil blive frigivet. De dødsdømte algierske oprørere får samtidig deres straf forvandlet til livsvarigt fængsel, og en række fængselsstraffe mildnes. Endvidere får lederen af den nationale bevægelse i Algier (MNA), Messali Hadj, tilladelse til at tage ophold hvorsomhelst i det egentlige Frankrig. – 14. Oprørsregeringen i Cairo erklærer, at frigivelsen af de internerede kun kan få positive virkninger, hvis Frankrig vil forhandle direkte med oprørsregeringen om

en endelig løsning af det algierske spørgsmål. – En gruppe medlemmer af det første velfærdsudvalg i Algier i maj 1958 erklærer, at der er sket en katastrofal forværring af stillingen i Algier, siden de Gaulle kom til magten, og udtaler frygt for det franske Algiers skæbne. Befolkningen opfordres derfor til permanent beredskab, indtil Algier og Sahara definitivt er anerkendt som franske provinser. – 30. Præsident de Gaulle gentager sit tilbud til oprørerne i Algier om våbenstilstand på ærefulde betingelser og erklærer, at Algiers politiske og økonomiske udvikling kun kan ske i samarbejde med Frankrig.

14. – Parlamentet i Laos giver regeringen under Phoui Sananikone fuldmagt til at regere ved dekreter i 12 måneder for at gennemføre reformer, der kan modvirke kommunistisk indflydelse. – 24. Phoui Sananikone omdanner regeringen. 5 af de 14 ministerposter besættes med medlemmer af den antikommunistiske organisation »udvalget til forsvar for de nationale interesser«.

17. – Fire af de nye vestafrikanske republikker i det franske statsfællesskab, Senegal, Sudan, Dahomey og Øvre Volta, danner statsforbund under navnet Mali med hovedstad Dakar (i Senegal). Af de øvrige territorier i det tidligere Fransk Vestafrika er Guinea uafhængigt, Niger har endnu ikke truffet beslutning om sin fremtidige status, og de selvstyrende republikker Elfenbenskysten og Mauretanien har valgt at forblive uden for statsforbundet. Samtidig vedtager de 4 selvstyrende stater i Ækvatorialafrika, Den centralafrikanske Republik (Ubangui-Shari), Republikken Kongo (Mellem Kongo), Den gabonesiske Republik (Gabon) og Republikken Tsad, at slutte sig sammen i en told- og økonomisk union.

18. – På sin kongres i Neapel vedtager det italienske socialistiske parti på forslag af Pietro Nenni, at partiet skal føre en fuldstændig uafhængig politik og gennemføre beslutningen på kongressen i 1957 om ikke at optræde som en enhed sammen med kommunisterne. For Nennis resolution stemmer 58,3 %, medens 32,6 % stemmer for en resolution af Tullio Vechietti om en ny samarbejdsaftale med kommunisterne og 8,7 % for en resolution af Lelio Basso om uafhængighed, men samarbejde med kommunisterne. Nennifløjen besætter flertallet af pladserne i partiets centralkomité og alle pladserne i forretningsudvalget, der genvælger Nenni som partiets sekretær. – 21. Lederen af det socialdemokratiske parti, Giuseppe Saragat, opstiller en række betingelser for sammenslutning med Nenni-socialisterne i et parti. (På kongressen i Neapel har Nenni erklæret sig imod forhandlinger med Saragat og opfordret socialdemokraterne til at vende tilbage til det socialistiske parti som den eneste vej til at genoprette socialistisk enhed). – 26. Ministeriet Fanfani indgiver sin afskedsbegæring på grund af uenighed inden for begge de to koalitionspartier, de kristelige demokrater og socialdemokratiet. – 31. nedlægger Fanfani sit embede som det kristelig-demokratiske partis generalsekretær.

Den argentinske regering griber kraftigt ind mod en storstrejke i Buenos Aires, iværksat af peronistiske og kommunistiske fagforbund som protest mod regeringens anti-inflationistiske politik.

26.–28. – Bagdadpagtens ministerråds 6. session finder sted i Karachi. Irak er ikke repræsenteret.

27. – Det russiske kommunistiske partis 21. kongres åbnes i Moskva. Under kongressen rettes stærke angreb mod den »partifjendtlige« gruppe: Malenkov, Molotov, Kaganovitj og Bulganin.

Præsident Bourguiba erklærer, at Tunis ønsker at ophæve den påtvungne finansielle og økonomiske forbindelse med Frankrig og at indtræde som suveræn stat i det europæiske fællesmarked.

Februar 1959

1. – Præsident de Gaulle udser en række af regeringens medlemmer til også at være ministre for det franske statssamfunds (communauté's) anliggender. – 3.–4. Det franske statssamfunds eksekutivråd holder sit første møde i Paris under præsident de Gaulles ledelse. Det består af konseilspræsidenten og de ovennævnte ministre samt regeringscheferne i de 12 autonome afrikanske republikker (Senegal, Den centralafrikanske Republik (Ubangui-Shari), Kongo, Elfenbenskysten, Dahomey, Gabon, Volta, Den islamiske Republik Mauretanien, Madagaskar, Niger, Sudan og Tsad). Der træffes en række beslutninger vedrørende de fælles institutioner, således bestemmes, at hver stat i det fælles senat skal have 1 medlem for hver 300.000 indbyggere, dog mindst 3. Dette giver moderlandet incl. Algier og kolonier 186 senatorer og de 12 autonome republikker tilsammen 98, ialt 284. Fransk skal være det officielle sprog, og der skal være fælles statsborgerskab. Økonomisk, finansielt og teknisk samarbejde mellem Frankrig og de autonome republikker skal ordnes ved bilaterale aftaler.

Ved folkeafstemningen forkastes det af den schweiziske forbundsforsamling vedtagne forslag om valgret for kvinder i forbundsanliggender (se 20/3 1958) med 655.000 stemmer mod 323.000. I 3 af de 25 kantoner, de fransktalende Vaud, Neuchâtel og Genève, er der flertal for forslaget, og ved en særlig folkeafstemning i Vaud vedtages et forslag om valgret for kvinder i kantonale anliggender.

Ved deputeretkammervalget i Luxembourg (se 10/12 1958) vinder de liberale 5 mandater fra det kristelig-sociale parti. Partistillingen er herefter: 21 kr.-soc., 17 socialister, 11 liberale og 3 kommunister. – 25. Pierre Werner, der var finans- og forsvarsminister i ministeriet Frieden, danner regering bestående af 4 kristelig-sociale og 3 liberale.

Argentinas præsident Frondizi udtaler ved afslutningen af et 12 dages officielt besøg i U. S. A., at besøget markerer afslutningen af Argentinas »neutralisme« over for U. S. A., og at han venter forøgede amerikanske investeringer i det argentinske næringsliv.

2. – På konferencen i Genève om standsning af forsøg med kærnevåben afviser Storbritannien og U. S. A. et russisk forslag om vetoret for hver af de tre stater i kontrolkommissionen. – 7. Det russiske udenrigsministerium fastholder kravet om vetoret med den begrundelse, at de kommunistiske lande med den påtænkte sammensætning af kontrolkommissionen (en repræsentant for hver af de 3 »atommagter« samt 4 repræsentanter for andre lande, der slutter sig til en aftale om standsning af forsøg med kærnevåben) vil være i mindretal. Sovjetunionen bestrider nødvendigheden af, at kontrolposterne i et land udelukkende besættes med udlændinge og påstår, at hensigten med et sådant krav enten er at umuliggøre en overenskomst eller at skabe en maskeret spionageorganisation i Sovjetunionen.

3. – Under de fortsatte forhandlinger ved den 21. partikongres (se 27/1) udtaler Sovjetunionens forsvarsminister, marskal Malinovskij, at Sovjetunionen råder over raketvåben, som kan ramme et hvilket som helst sted på jorden med kærneladninger.

4. – I Thailand (Siam) udnævnes en konstituerende forsamling; 181 af de 240 medlemmer tilhører krigsmagten. – 9. Den konstituerende forsamling vælger marskal Sarit Thanarat til premierminister.

5. – Premierminister Macmillan meddeler i underhuset, at han og udenrigsminister Selwyn Lloyd 21/2 rejser til Sovjetunionen på et 7–10 dages besøg. Han betegner rejsen som en informationsrejse og udtaler, at han ikke skal forhandle på Vestens vegne. – 21. Macmillan og Selwyn Lloyd ankommer til Moskva.

7. – Iraks regering omdannes. I et fælleskommuniqué meddeles, at Irak og Sovjetunionen har indgået aftale om økonomisk samarbejde i »stor skala«.

Ifl. en tillægsaftale om udvidet økonomisk samarbejde mellem Sovjetunionen og Kina vil Kina i 1959–67 få russisk hjælp til bygning af 78 store foretagender i jern- og stålindustrien, den kemiske industri, kul- og oljeindustrien, bygningsmaterialeindustrien og kraftforsyningen.

8. – Efter at det italienske socialdemokratiske partis centralkomité 30/1 har godkendt Saragats standpunkt m. h. t. en sammenslutning med Nenni-socialisterne, vedtager 400 medlemmer af partiets venstre fløj, der hævder at repræsentere 1/4 af partiets medlemmer, at udtræde af partiet og danne en selvstændig gruppe, Movimento Unitario di Iniziativa Socialista, under ledelse af Matteo Matteotti og Ezio Vigorelli. Til gruppen slutter sig desuden 3 andre deputerede, hvorefter den socialdemokratiske gruppe i deputeretkammeret kun tæller 17 medlemmer. – 15. Antonio Segni, der var viceministerpræsident og forsvarsminister i ministeriet Fanfani, danner ny regering, i hvilken han selv overtager indenrigsministeriet, medens Giuseppe Pella bliver udenrigsminister. Regeringen består udelukkende af repræsentanter for de kristelige demokrater, men har fået tilsagn om parlamentarisk støtte af de liberale og de to monarkistiske partier. – 27. giver deputeretkammeret ministeriet Segni tillidsvotum med 333 stemmer (kr. dem., liberale, monarkister og neo-fascister) mod 248 (kommunister, Nenni-socialister, socialdemokrater og republikanere).

9. – Efter tilbagekomsten til Washington fra sin rejse til London, Paris og Bonn udtaler udenrigsminister Foster Dulles, at vestmagterne er besluttet på at opretholde deres stilling i og adgang til Berlin, og at de i princippet er enige om de foranstaltninger, der skal iværksættes i tilfælde af fysisk krænkelse af deres rettigheder. – 16. U. S. A., Storbritannien, Frankrig og Vesttyskland besvarer Sovjetunionens noter af 10/1. I svarene, der er godkendt af NATO's permanente råd, fastholdes standpunktet af 31/12 1958 i spørgsmålet om Berlins status og tilbuddet om forhandlinger om hele det tyske spørgsmål og de europæiske sikkerhedsproblemer. Vestmagterne erklærer sig rede til at deltage i en firemagtskonference på udenrigsministerniveau med repræsentanter for de to tyske stater som rådgivere. – 17. I en tale i Tula erklærer ministerpræsident Khrushchev, at Sovjetunionen er rede til at slutte separatfred med Østtyskland, at enhver krænkelse af et suverænt Østtysklands territorium – til lands, til vands eller i luften – vil blive afvist, og at den, der krænker Sovjetunionens eller dens allieredes grænser, vil blive tilføjet et tilintetgørende slag. – 24. I en ny tale (under Macmillans besøg) afviser Khrushchev vestmagternes forslag om en udenrigsministerkonference og foreslår en topkonference, der skulle drøfte en tysk fredstraktat, tilbagetrækning af alle tropper fra fremmede territorier, nedrustning og forbud mod forsøg med kærnevåben. Sovjet vil derimod under ingen omstændigheder diskutere Tysklands genforening. – 25. Præsident Eisenhower udtaler, at U. S. A. ikke vil vige en tomme m. h. t. sine rettigheder i Berlin.

Franske nationalister demonstrerer mod konseilspræsident Debré, der er på besøg i Algier.

I Finland dannes et nyt parti, Finlands småbondeparti. Til formand vælges Veikko Vennamo, der i 1958 midlertidigt udelukkedes af agrarforbundets rigsdagsgruppe og kort efter udtrådte af gruppen.

Premierminister Kishi erklærer, at Japan giver afkald på kærnevåben også i forsvarsøjemed.

10. – Udenrigsminister Foster Dulles indlægges på hospital for at blive opereret for brok. Under hans hospitalsophold og rekreation fungerer viceudenrigsminister Christian Herter som udenrigsminister. – 14. meddeles det, at det ved undersøgelsen i forbindelse med operationen er konstateret, at Dulles lider af kræft.

Det norske storting vedtager nogle grundlovsændringer, hvorefter finansåret, der nu går fra 1. juli til 30. juni, skal falde sammen med kalenderåret. Endvidere skal stortingssamlingerne begynde den første hverdag i oktober mod nu den første hverdag efter den 10. januar, og stortingsvalgene skal holdes i midten af september mod hidtil i oktober.

11. – I Zürich er der opnået enighed mellem den græske og den tyrkiske regering om en løsning af Cypernspørgsmålet. Den græske regering er repræsenteret ved ministerpræsident Karamanlis og udenrigsminister Averoff, den tyrkiske ved ministerpræsident Menderes og udenrigsminister Zorlu. De to udenrigsministre begiver sig til London for at informere udenrigsminister Selwyn Lloyd. Efter sin tilbagekomst til Athen har Karamanlis en samtale med ærkebiskop Makarios, der erklærer sig tilfreds med resultatet. – 17. I London åbnes en konference om Cypern med deltagelse af de tre udenrigsministre og delegationer fra de græske og de tyrkiske cyprioter med henholdsvis Makarios og dr. Kutchuk i spidsen. Også Karamanlis og Menderes ankommer til London. Menderes bliver lettere såret, da flyvemaskinen styrter ned lidt uden for London. – 19. Konferencen slutter, efter at der er opnået enighed om Cyperns fremtidige stilling. De forskellige dokumenter offentliggøres 23/2. Herefter bliver Cypern senest 19/2 1960 en selvstændig republik, idet dog Storbritannien bevarer suveræniteten over to områder, der skal anvendes som militære baser. Storbritannien, Grækenland og Tyrkiet garanterer Cyperns uafhængighed, territoriale integritet og sikkerhed, og de tre lande forpligter sig til at modarbejde enhver virksomhed, som tager sigte på en deling af øen eller dens forening med en anden stat. Grækenland, Tyrkiet og Cypern slutter forsvarstraktat, og der oprettes et fælles hovedkvarter på Cypern, hvortil Grækenland skal sende 950 og Tyrkiet 650 officerer og menige. Zürichoverenskomsten indeholder detaljerede regler, der skal sikre den ene befolkningsgruppe mod eventuelle overgreb fra den andens side. Præsidenten og vicepræsidenten, som vælges ved almindelig valgret af henholdsvis de græske og de tyrkiske cyprioter, har, samlet og hver for sig, betydelige magtbeføjelser. De udpeger ministerrådet, der består af 7 græske og 3 tyrkiske ministre. Det samme forhold mellem de to befolkningsgrupper findes i den lovgivende forsamling, hvortil grækerne vælger 70 % og tyrkerne 30 % af medlemmerne. Hver befolkningsgruppe har desuden sit særlige parlament for religiøse og kulturelle spørgsmål. En forfatningsdomstol bestående af en tyrkisk og en græsk repræsentant og en neutral formand får ret til at annullere alle love, som anses for diskriminerende over for en af befolkningsgrupperne. – 22. De britiske myndigheder på Cypern sætter alle internerede cyprioter på fri fod. Det meddeles, at alt græsk personale ved NATO-hovedkvarteret i Izmir (Smyrna) vil vende tilbage (se 7/6 1958). – 24. Ærkebiskop Makarios' forvisning fra Cypern ophæves. – 27. De britiske myndigheder tilbyder EOKA's leder, oberst Grivas, frit lejde til at begive sig til Grækenland og udsteder amnesti for cypriotiske terrorister. – 28. Det græske parlament afslutter en debat om Cypernoverenskomsten og afviser med 170 stemmer mod 118 et mistillidsvotum til regeringen.

6 af de 18 stater (sultanater, sheikdømmer) i det britiske protektorat Vest-Aden slutter sig sammen i »Federation of Arab Amirates of the South«. Storbritannien forpligter sig til at yde federationen økonomisk og militær støtte og hjælpe den til at blive en uafhængig stat, medens federationen på sin side forpligter sig til ikke at afslutte nogen overenskomst med nogen fremmed stat uden Storbritanniens samtykke.

Ministerpræsident Phoui Sananikone meddeler, at Laos har opsagt Genèveoverenskomsten af 1954, hvorved krigen i Indokina bragtes til ophør, idet bestemmelserne om indstilling af fjendtlighederne er opfyldt, og Laos som selvstændig og suveræn stat ikke kan tolerere indblanding i sine indre anliggender.

12. – Minister Maudling indleder i underhuset en debat om de mislykkede forhandlinger om et europæisk frihandelsområde. Han udtaler, at målet nu må være en associering mellem fællesmarkedet og de øvrige OEEC-lande inden for GATT's rammer. Han betegner det som fuldkommen utænkeligt, at Storbritannien skulle tilslutte sig fællesmarkedet, men udelukker ikke helt tanken om en tilnærmelse til de stater, der står uden for fællesmarkedet.

Fhv. præsident Vincent Auriol udtræder af det franske socialistiske parti som protest mod partiets politik under Guy Mollets ledelse.

I Teheran meddeles officielt, at forhandlingerne (indledet 29/1) om en persisk-russisk ikke-angrebspagt er brudt sammen. Det russiske udenrigsministerium beskylder den persiske regering for uærligt spil og advarer mod de alvorlige konsekvenser, dette må få. – 15. Den persiske udenrigsminister Hekmat meddeler, at forhandlingerne strandede på Sovjetunionens krav om, at Persien skulle udtræde af Bagdadpagten og forpligte sig til ikke at afslutte nogen forsvarsoverenskomst med U. S. A. – 24. Shahen erklærer, at intet vil kunne få ham til at fravige sin beslutning om at indgå en forsvarsalliance med U. S. A.

I Nepal proklamerer kong Mahendra en demokratisk forfatning med konstitutionelt monarki og parlamentarisk regering.

15. – Ved afslutningen af et officielt besøg af den indonesiske udenrigsminister Subandrio i Australien offentliggøres et kommuniqué, hvori det bl. a. hedder, at Australien ikke vil modsætte sig en overenskomst mellem Holland og Indonesien om hollandsk Ny Guinea, forudsat at den opnås ved fredelige midler og i overensstemmelse med internationalt anerkendte principper. Subandrio begiver sig derefter til New Zealand, og en tilsvarende erklæring offentliggøres nogle dage senere i Wellington. – 18. Den australske udenrigsminister Casey benægter, at der i fællesudtalelsen af 15/2 ligger en opfordring til Holland eller Indonesien om forhandlinger om Ny Guinea. – 24. erklærer premierminister Menzies, at Australien, der ikke alene har godkendt Hollands suverænitet over Vest Ny Guinea, men også støttet Holland i FN, ikke ønsker nogen ændring af suveræniteten.

16. – I den autonome republik Kongo fører modsætninger mellem partiet Afrikansk demokratisk Samling (RDA), der har et lille flertal i den lovgivende forsamling, og Kongos Folkeparti (PPC), der kræver nyvalg og boycotter forsamlingen, til blodige uroligheder i hovedstaden Brazzaville. Der indføres udgangsforbud, og parlamentsmedlemmernes immunitet ophæves for 14 dage. – 18. ankommer franske troppeforstærkninger til Brazzaville. – 20. meldes roen genoprettet, efter at i alt 98 personer, alle indfødte, har mistet livet.

På Cuba overtager Fidel Castro ministerpræsidentposten. I øvrigt sker der ingen ændringer i regeringens sammensætning.

17. – I Belgien strejker 33.000 af ialt 137.000 kulminearbejdere som protest mod lukning af nogle gruber, hvorved 6.000 vil blive arbejdsløse. – 18. må en debat i deputeretkammeret om kulkrisen udsættes p. gr. af tumulter, men kammeret giver dagen efter regeringen et tillidsvotum. Socialisterne meddeler, at de vil fremsætte forslag om socialisering af kulgruber, gas- og elværker. Alle landets kulminearbejdere går i strejke, i Borinageområdet er der generalstrejke. – 23. opnås efter forhandlinger mellem regeringen og repræsentanter for arbejdsgiverne og de socialistiske og katolske fagforeninger enighed om arbejdets genoptagelse. Regeringen lover omskoling af de arbejdere, der bliver ledige ved lukningen af gruber, og arbejdsgiverne forpligter sig til at yde hjælp til de arbejdere, der ikke straks kan få nyt arbejde. – 28. er arbejdet genoptaget overalt.

Sovjetunionens nye ambassadør i Finland Alexej Sacharov ankommer til Helsingfors. Posten har været ubesat siden

ambassadør Lebedev i sept. 1958 kaldtes tilbage.

En amerikansk drabant, Vanguard II (vægt 9 kg), bringes i bane omkring jorden.

20. – Tropper og politi fra S. Rhodesia sendes til Nyasaland, hvor der er udbrudt alvorlige uroligheder. (De britiske protektorater Nyasaland og N. Rhodesia udgør sammen med den selvstyrende koloni S. Rhodesia Federationen Rhodesia og Nyasaland eller den centralafrikanske federation). – 26. Som følge af de fortsatte uroligheder i Nyasaland indfører S. Rhodesia undtagelsestilstand, erklærer den afrikanske nationalistbevægelse (nationalkongressen) for ulovlig og arresterer mange af dens ledere og funktionærer. (Nationalkongressen, hvis leder i Nyasaland er dr. Hastings Banda, der nylig er vendt tilbage efter 30 års ophold i U. S. A. og England, er modstander af federationen og planerne om fra 1960 at gøre den til et selvstændigt medlem af Commonwealth).

21. – Præsident Nasser udtaler, at indvandringen af jøder til Israel fra Østeuropa (som har været genstand for stærke angreb i den ægyptiske presse) er et led i en zionistisk plan om at gøre den jødiske nationalisme til den dominerende magtfaktor i det mellemste Østen. – 25. Den rumænske regering beskylder Israel og imperialistiske kredse for at udnytte emigrationen af jøder fra Rumænien til at skabe uvilje mellem østblokken og Den forenede arabiske Republik. Det hævdes, at kun et lille antal af de 146.000 jøder, der ifl. folketællingen findes i Rumænien, har til hensigt at udvandre.

28. – I Cairo underskrives en finansiel aftale mellem Den forenede arabiske Republik og Storbritannien vedrørende fordringer og modfordringer opstået bl. a. i forbindelse med nationaliseringen af Suezkanalen og de militære operationer i kanalzonen under Suezkrisen.

Marts 1959

1. – Ærkebiskop Makarios vender tilbage til Cypern efter tre års landsforvisning. Han opfordrer til loyalt samarbejde med det tyrkiske mindretal. – 4. Den tyrkiske nationalforsamling godkender Cypernoverenskomsten med 347 stemmer mod 138. – 9. Oprørslederen på Cypern, oberst Grivas, akcepterer Cypernoverenskomsterne. – 17. Grivas rejser til Grækenland.

2. – I sit svar på vestmagternes noter af 16/2 foreslår Sovjetunionen en topkonference, men erklærer sig villig til på en udenrigsministerkonference, hvor også Polen og Tjekoslovakiet skal være repræsenteret, at forhandle om en tysk fredstraktat og Berlinspørgsmålet. Konferencen foreslås afholdt i Wien eller Genève i april måned og dens varighed fastsat til højst 2–3 måneder. Heri ligger, at Sovjetunionen, om konferencen kommer i stand, ikke vil kræve, at en overenskomst om Berlin skal være opnået inden 27/5; dette fremgår også af en tale, ministerpræsident Khrushchev holder i Leipzig 5/3; han understreger imidlertid, at Sovjetunionen har til hensigt at slutte fredstraktat med Østtyskland, hvis det viser sig umuligt at få en fredstraktat i stand med både Vest- og Østtyskland, og derefter overdrage sine kontrolfunktioner til de østtyske myndigheder. – 9. udkaster Khrushchev i en tale i Østberlin den tanke, at de fire stormagter eller neutrale stater skal holde visse troppestyrker i Vestberlin for at garantere byens status som fristad og sikre, at der ikke sker indblanding i dens indre anliggender. – 16. I en radio- og fjernsynstale til det amerikanske folk erklærer præsident Eisenhower, at U. S. A. ikke vil søge at kobe sig fred ved at lade Vestberlins befolkning i stikken. På den anden side er U. S. A. i betragtning af den ændrede tone i Sovjetunionens sidste note villig til forhandling, også – hvis resultatet af udenrigsministerkonferencen retfærdiggør det –

en forhandling på højeste niveau. – 19. På en pressekonference i Moskva erkender Khrushchev, at der er lovligt grundlag for vestmagttroppernes tilstedeværelse i Berlin. – 26. U. S. A., Storbritannien og Frankrig foreslår i noter til Sovjetunionen, at de 4 magters udenrigsministre skal mødes i Genève 11/5 for at drøfte spørgsmål vedrørende Tyskland, herunder en fredstraktat og Berlinspørgsmålet. Formålet skal være at søge at nå til enighed om konstruktive forslag, som senere på sommeren kan forelægges en topkonference. Man erkender, at Polen og Tjekoslovakiet såvel som andre stater har en direkte og legitim interesse i visse af de spørgsmål, der skal diskuteres, men foreslår, at udenrigsministerkonferencen i hvert fald til at begynde med kun skal omfatte de 4 magter. Man er tilfreds med, at Sovjetunionen er gået ind på forslaget om, at de to tyske stater skal være repræsenteret ved rådgivere. (Forud for overleveringen af disse noter har premierminister Macmillan og udenrigsminister Selwyn Lloyd aflagt besøg i Paris, Bonn, Ottawa og Washington, og forbundskansler Adenauer har i Paris forhandlet med præsident de Gaulle). – 30. Sovjetunionen akcepterer vestmagternes forslag om en udenrigsministerkonference, idet det bebudes, at spørgsmålet om Polens og Tjekoslovakiets deltagelse vil blive rejst på selve konferencen.

Det meddeles officielt, at Persien har erklæret art. 5 og 6 i den russisk-persiske overenskomst af 1921, som gav Sovjetunionen ret til i visse tilfælde at sende tropper til Persien, for ugyldig. – 5. I Ankara underskrives tosidede forsvarsaftaler mellem U. S. A. på den ene, Persien, Pakistan og Tyrkiet på den anden side. I tilfælde af angreb mod en eller flere af de tre stater forpligter U. S. A. sig til at træffe passende modforanstaltninger, inkl. indsættelse af stridskræfter. Endvidere påtager U. S. A. sig at yde militær og økonomisk støtte. – 25. Sovjetunionen betegner forsvarsaftalerne som en uvenlig handling, der tvinger den til særlige foranstaltninger for at sikre sin sydgrænse.

3. – Ved afslutningen af premierminister Macmillans besøg i Sovjetunionen udsendes et kommuniqué, hvori det bl. a. hedder, at der var enighed om, at det ville være nyttigt yderligere at undersøge mulighederne for forøget sikkerhed ved militær udtynding i Centraleuropa i forbindelse med et kontrolsystem. – 6. Efter sin hjemkomst fra Paris erklærer forbundskansler Adenauer, at han og de Gaulle var enige om at afvise planerne om militær »disengagement« (skabelsen af et militært tomrum) i Europa. – 19. Det vesttyske socialdemokrati fremlægger en plan om oprettelse af en afspændingszone i Centraleuropa (Vest- og Østtyskland, Polen, Tjekoslovakiet og Ungarn) og om en etapevis genforening af Vest- og Østtyskland. (Det engelske arbejderpartis parlamentsgruppe har 12/2 vedtaget et forslag om tilbagetrækning af udenlandske tropper fra de nævnte lande, Tysklands genforening, begrænsning af og international kontrol med de nævnte landes rustninger samt Vest- og Østtysklands udtræden af henholdsvis Atlant- og Warszawapagten). – 20. En talsmand for den vesttyske forbundsregering afviser den socialdemokratiske plan. – 25. Præsident de Gaulle betegner Tysklands neutralisering eller en »disengagement« som en militær fare for Frankrig.

Økonomiminister Ludwig Erhard afslår at lade sig opstille som de kristelige demokraters kandidat ved det forestående valg af forbundspræsident (præsident Heuss' funktionsperiode udløber 15/9).

Guvernøren i Nyasaland, sir Robert Armitage, proklamerer undtagelsestilstand i protektoratet. Den afrikanske nationalkongres i Nyasaland (N. A. N. C.) erklæres for ulovlig, mange medlemmer arresteres, deriblandt lederen, dr. Hastings Banda, som deporteres til S. Rhodesia. Forud er gået en række uroligheder, og proklamationen efterfølges af voldsomme sammenstød mellem politi og tropper på den ene side og tilhængere af N. A. N. C. på den anden side. I de vigtigste byer er normale tilstande genoprettet efter 48 timers forløb, men i de mere afsides egne fortsætter uroligheder og sabotagehandlin-

ger endnu et par uger. Antallet af dræbte ved udgangen af marts beløber sig til 52 (alle afrikanere) og antallet af arrestationer i januar kvartal til 953, hvoraf 31/3 153 er frifundet eller løsladt. – 6. Sir Robert Armitage udtaler, at aktionen mod N. A. N. C. har tilintetgjort en sammensværgelse, hvis formål var at tage magten i Nyasaland med vold og anrette et blodbad på de hvide og de venligtsindede afrikanere. – 12. Guvernøren i N. Rhodesia forbyder Zambia nationalkongres (Z. A. N. C.), der i slutningen af 1958 udskilte sig fra den mere moderate nordrhodesiske afrikanske nationalkongres (N. R. A. N. C.). – 23. I London offentliggøres en hvidbog med guvernør sir Robert Armitage's redegørelse for det påståede komplot. – 24. Koloniminister Lennox-Boyd meddeler i underhuset, at regeringen har nedsat et udvalg under ledelse af højesteretsdommer Devlin til at foretage en undersøgelse af uroligheder i Nyasaland og deres opståen (Arbejderpartiet har krævet en parlamentarisk undersøgelseskommission).

Et amerikansk rumprojektil, Pioneer IV, vægt knap 7 kg, affyret fra Cape Canaveral i Florida, passerer månen i en afstand af ca. 60.000 km og går ind i en bane omkring solen som den anden kunstige planet (se 6/12 1958 og 2/1 1959). Radiosignaler fra Pioneer IV modtages på jorden fra en afstand af ca. 650.000 km.

4. – Det østrigske nationalråd (andetkammer) vedtager enstemmigt en resolution, der bemyndiger regeringen til at indbringe Sydtyrolspørgsmålet for FN eller et andet internationalt forum, hvis direkte forhandlinger med Italien ikke fører til noget resultat. Udenrigsminister Figl og ordførere for alle partier går ind for indre selvstyre for Sydtyrol og en retfærdig repræsentation af den tysktalende befolkning i overensstemmelse med de Gaspari-Gruber overenskomsten af 1946 og den italienske fredstraktat.

5. – Den østrigste forbundskansler og formand for folkepartiet Julius Raab kræver opløsning af koalitionen med socialisterne og afholdelse af valg i maj i stedet for oktober, fordi socialisterne i voksende grad saboterer regeringsprogrammet af 1956, efter at vicekansler Bruno Pittermann i 1957 har afløst den nuværende forbundspræsident Adolf Schärf som formand for det socialistiske parti. – 12. Nationalrådet (andetkammer) beslutter, at der skal afholdes valg 10/5.

7. – En del af garnisonen i Mosul under oberst Abdul Wahab al-Shawaf gør oprør, efter at en demonstration af 250.000 prokommunistiske »fredspartisaner« fra hele Irak den foregående dag har ført til sammenstød mellem demonstranterne og arabiske nationalister. – 9. meddeler Bagdad radio, at opstanden er knust og oberst Shawaf dræbt. – 10. Ni medlemmer af Den forenede arabiske Republiks ambassade i Bagdad udvises af Irak. – 11. Præsident Nasser anklager Iraks ministerpræsident Kassem for fjendtlig holdning over for F. A. R. To dage senere betegner han ham som »forræder« og som den internationale kommunismes agent i den arabiske verden. – 15. Iraks regering beskylder Nasser for at have stået bag ved oberst Shawafs oprørsforsøg.

9. – Lederen af det vesttyske socialdemokrati Erich Ollenhauer har en samtale med ministerpræsident Khrushchev under dennes ophold i Østberlin. Den regerende borgmester i Vestberlin, socialdemokraten Willy Brandt, afslår en indbydelse til en samtale med Khrushchev. – 18. Viceformændene for den socialdemokratiske fraktion i forbundsdagen i Bonn, Carlo Schmid og Fritz Erler, udtaler sig om et besøg, de har aflagt i Sovjetunionen, og om deres samtale med Khrushchev.

12. – Ved valget til det hollandske andetkammer (se 12/12 1958) har de liberale (»folkepartiet for frihed og demokrati«) stærk fremgang, idet de opnår 733.000 (+ 230.000) stemmer. Det katolske folkeparti bliver med 1.895.000 (+ 80.000) stem-

mer landets største parti. Arbejderpartiet får 1.822.000 (÷ 24.000) stemmer og kommunisterne, der i 1958 splittedes i to partier, tilsammen 179.000 stemmer, næsten 100.000 færre end i 1956. Et nyt pacifistisk-socialistisk parti får 110.000 stemmer. Partistillingen i andetkammer efter valget er: det katolske folkeparti 49 (1956: 49), arbejderpartiet 48 (50), de liberale 19 (13), det antirevolutionære parti 14 (15), den kristelig-historiske union 12 (13), det politisk-reformerte parti 3 (3), de ortodokse kommunister 3 (3), de dissiderende kommunister 0 (4), de pacifistiske socialister 2 (0). (Det antirevolutionære parti, den kristelig-historiske union og det politisk reformerte parti er konservative, protestantiske partier).

15. – Den franske regering meddeler NATO og NATO-staterne, at den franske Middelhavsflåde ikke vil blive stillet under NATO-kommando i tilfælde af krig.

Nord Nigeria bliver selvstyrende koloni. Den vestlige og den østlige region har allerede opnået denne status, og federationen af de tre regioner vil i 1960 blive en uafhængig stat i det britiske Commonwealth.

16. – Ved underskrivelsen af overenskomsten mellem Sovjetunionen og Irak om økonomisk og teknisk samarbejde (se 7/2) udtaler ministerpræsident Khrushchev, at præsident Nasser, når han taler om kommunister og kommunisme, anvender imperialisternes sprog. Nasser svarer, at understøttelse af og forsvar for kommunisterne i F. A. R. er en udfordring til en enstemmig offentlig mening.

17. – I Italien vælges den tidligere justits- og undervisningsminister Aldo Moro til generalsekretær for det kristelig-demokratiske parti (se 18/1).

Forretningsudvalget for det maltesiske arbejderparti har ekskluderet 5 medlemmer, som på trods af Dom Mintoffs ordre har nægtet at udtræde af guvernørens rådgivende udvalg (se 5/1).

Australien og Sovjetunionen har besluttet at genoptage de diplomatiske forbindelser, der har været afbrudt i 5 år (Petrovsagen, se 23/4 1954).

18. – Efter et møde i det europæiske fællesmarkeds ministerråd i Bruxelles offentliggøres Hallstein-kommissionens rapport, der anbefaler en europæisk økonomisk association af de 17 OEEC-lande med det formål at nærme medlemsstaternes økonomiske politik til hinanden og så vidt muligt fjerne de intereuropæiske handelsskranker. Samtidig afsluttes en konference i Stockholm med deltagelse af 7 OEEC-lande, der ikke er med i fællesmarkedet: Storbritannien, Sverige, Danmark, Norge, Østrig, Schweiz og Portugal. Der er enighed om ikke at slutte separataftaler med fællesmarkedslandene uden først at underrette de øvrige lande.

Præsident Eisenhower underskriver en lov om Hawajis optagelse i unionen som den 50. stat under forudsætning af, at en folkeafstemning i territoriet giver flertal herfor. Den nye stat vil ligesom de øvrige stater få 2 repræsentanter i forbundssenatet, hvis medlemstal stiger til 100, og vil få 1 medlem af repræsentanternes hus.

19. – Konferencen i Geneve om standsning af forsøgene med kærnevåben udsætter sine møder til 13/4. Under den sidste tids forhandlinger har vestmagterne erklæret sig villige til visse indrømmelser over for det russiske standpunkt om enstemmighed i kontrolkommissionen og har foreslået, at 2 af de 4 ikke-permanente medlemmer af kommissionen altid skal være neutrale stater.

20. – Viceministerpræsident Kuzmin afløser viceministerpræsident Kosygin som formand for plankommissionen (Gosplan).

Der meldes om sammenstød mellem tibetanere og kinesiske tropper. – 23. Premierminister Nehru udtaler i det indiske parlament, at begivenhederne i Tibet er et indre kinesisk anliggende. – 25. Den tibetanske regering opsiger overenskomsten af 1951 med folkerepublikken Kina, erklærer Tibet for uafhængig og kræver de kine-

siske tropper fjernet. – 28. Den kinesiske regering meddeler, at opstanden er slået ned og Dalai Lama flygtet. I en dagsbefaling fra ministerpræsident Chou En-lai afsættes den tibetanske regering, og der dannes en »forberedende kommission for Tibets selvstyre« under ledelse af Panchen Lama. – 30. Nehru erklærer, at vanskelighederne i Tibet kunne være undgået, hvis den kinesiske regering havde holdt sit løfte om at respektere Tibets selvstyre. – 31. Dalai Lama ankommer til det nordlige Indien.

24. – Ministerpræsident Kassem meddeler, at Irak er udtrådt af Bagdadpagten. – 30. meddeles i London, at Storbritannien og Irak er enedes om, at Storbritannien skal rømme R. A. F.-støttepunktet i Habbanija vest for Bagdad.

25. – Præsident Nasser har et møde med præsident Fuad Chehab på grænsen mellem Syrien og Libanon. Der er enighed om nødvendigheden af at styrke det arabiske samarbejde.

27. – De diplomatiske forbindelser mellem Bulgarien og U. S. A. genoptages efter 9 års afbrydelse.

DANMARK

Januar 1959

1. – 36 af folketingsmand Aksel Larsens 50 stillere ved folketingsvalget i 1957 opfordrer ham til at nedlægge sit mandat, som de hævder tilkommer det kommunistiske parti.

5. – Povl Bang-Jensen udtaler, at han anser sin sag for sandsynligvis afsluttet, og at han nu vil søge sig en stilling inden for forretningsverdenen (se 6/12 1958).

7. – Fhv. finansminister Thorkil Kristensen udtaler, at det må blive klart for venstre, at samarbejde med de konservative ikke behøver at være den eneste mulighed for efter et valg at få en regering, der er mere efter venstres program end den nuværende.

9. – På Færøerne dannes et nyt landsstyre bestående af socialdemokraten P. Mohr Dam (lagmand), sambandsmanden Kr. Djurhuus (vicelagmand) og Niels Winther Poulsen, der tilhører selvstyrepartiet. De tre koalitionspartier tæller tilsammen 17 af lagtingets 30 medlemmer (se 8/11 1958).

11. – I sin tale ved journalistforbundets stiftelsesfest erklærer statsminister H. C. Hansen, at det ikke kan forsvares allerede nu at love skattenedsættelser i 1960 eller 1961. Han bebuder indførelse af kildeskat og vil stille revalidering i centrum for de socialpolitiske bestræbelser.

12. – Fhv. statsminister Erik Eriksen udtaler, at Thorkil Kristensen står fuldstændig alene med sine synspunkter (se 7/1) inden for v. og k. f.

13. – Fhv. finansminister Thorkil Kristensen fastholder i en redegørelse i venstres presse sit standpunkt m. h. t. den holdning, venstre bør indtage efter et valg. Da det er usikkert, om v. og k. f. får flertal, og da der ligesom i 1953 og 1957 kan vise sig andre muligheder for at få en regering af et mere liberalt præg, er det vigtigt, at v. ikke afskærer sig fra at udnytte sådanne muligheder.

Sømændenes Forbund beslutter at blokere Danmarks største skib, tankbåden »Nordic Hawk«, fordi handelsministeriet har givet rederiet dispensation fra lovens bestemmelser om dæksmandskabets størrelse.

14. – Sømændenes Forbund annullerer den varslede blokade af »Nordic Hawk«. Forinden har forbundet ved forhandling med statsminister H. C. Hansen og handelsminister Philip opnået, at der ikke vil blive givet yderligere dispensationer fra bemandingsreglerne, før et udvalg om bemandingen af tankskibe m. m. har afgivet betænkning.

Undervisningsminister Jørgen Jørgensen besvarer i folketinget et spørgsmål fra Vagn Bro (v.) om uroen på det kgl. teater i forbindelse med fhv. balletmester Harald Landers forestående gæsteinstruktion. Ministeren henviser til folketingets ombudsmands udtalelse af 8/12 1958, hvorefter der ikke ved gæsteengagementet er truffet en i forhold til balletkorpset eller offentligheden urimelig afgørelse, og afviser skarpt 12 solodanseres erklæring om, at de må have ret til at afslå ethvert samarbejde, der strider mod deres kunstneriske overbevisning. Vagn Bro hævder, at uroen skyldes teatrets ledelse, der i 1951 indstillede Lander til afsked og nu kalder ham tilbage.

Socialminister Bomholt fremsætter forslag om ændring i lov om invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige. Forslaget tager i det væsentlige sigte på at bringe bestemmelserne i overens-

stemmelse med forslag om ændringer i ulykkesforsikringsloven, fremsat 5/11 1958.

Grønlandsminister Lindberg fremsætter forslag om ændringer i lov om folketingsvalg i Grønland og om ændringer i lov om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelse m. v. I henhold til det første forslag nedsættes antallet af stillere for en kandidat fra 200 til 100, og ved det sidste forslag åbnes der adgang til at udvide antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer i visse kommuner fra 7 til 9.

Danske Bankers Fællesrepræsentation og Fællesorganisationen af almennyttige danske Boligselskaber nedsætter et foreløbigt forretningsudvalg for det tredieprioritetsinstitut, som disse organisationer har besluttet at oprette. Til direktør er udpeget afdelingschef i boligministeriet Viggo Nørby.

15. – Handelsminister Philip fremsætter forslag til bogføringslov og forslag til fællesmærkelov. Ved det første forslag udvides kredsen af bogføringspligtige stærkt, bl. a. skal den herefter omfatte alle landbrugere, der har regnskabspligt i henhold til lovgivningen om kontrol med selvangivelse af indkomst og formue. Selve indholdet af bogføringspligten foreslås fastsat administrativt, og et udkast til bekendtgørelse herom ledsager lovforslaget som bilag. I forslaget om fællesmærkelov foreslås i § 6 indført adgang til ved dom at forbyde et fællesmærke, hvis benyttelsen medfører urimelige indskrænkninger i den frie erhvervsudøvelse eller urimelighed i vilkårene for erhvervsudøvelse. Handelens, håndværkets og industriens organisationer har protesteret mod denne bestemmelse, der er foranlediget af striden om urmagernes tempusplombe.

I det kgl. teaters tilsynsråd foreslår Harald Nielsen (v.) og Flemming Hvidberg (k. f.), at balletmester Harald Landers gæsteengagement ophæves, men de øvrige medlemmer – Alsing Andersen (s.), Kirkegaard (r. v.) og J. M. Pedersen (rf.) – er stemt for, at besøget gennemføres.

16. – Udenrigsminister Krag og forsvarsminister Poul Hansen forhandler med den amerikanske viceforsvarsminister Donald E. Quarles om det amerikanske tilbud om hjælp til opbygning af den danske flåde for ca. 300 mill. kr. (se 24/9 1958).

Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om ændring i færdselsloven. Forslagets hovedpunkter er 1) fastsættelse af en almindelig hastighedsgrænse på 50 km i tæt bebyggede områder og 2) forhøjelse af forsikringssummen i den lovpligtige ansvarsforsikring. Justitsministeren fremsætter endvidere forslag om ændringer i retsplejeloven, hvorved Københavns amts nordre birk og Københavns amts søndre birk deles i i alt 5 politikredse.

Et mæglingsforslag, der bl. a. går ud på en forhøjelse på 11 % af den samlede lønmasse og gennemførelse af ligelønsprincippet, vedtages af De danske Bankfunktionærers Landsforening, men forkastes af De danske Bankers Forhandlingsorganisation.

Ved et møde i den faste voldgiftsret om boykot af skibe under bekvemmelighedsflag (se 12/12 1958) indgår arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund et forlig, hvorefter DSF's ret til at dekretere sympatiaktioner efter henstilling fra den internationale transportarbejdersammenslutning anerkendes under forudsætning af, at der består en lovlig hovedkonflikt mellem sofolkenes organisationer og de rederier, der driver rederivirksomhed under bekvemmelighedsflag.

Teaterchef Henning Brøndsted sender hvert af balletforeningens medlemmer et brev, hvori det understreges, at danserne udsætter sig for afskedigelse ved at nægte at danse under Harald Landers ledelse. I brevet anmodes danserne om hver for sig at møde på teaterchefens kontor 19/1 for personlig at tage stilling til spørgsmålet.

18. – En talsmand for det vesttyske forsvarsministerium oplyser, at der er ført forhandlinger i NATO mellem danske og tyske sagkyndige om oprettelsen af tyske militærdepoter i Jylland. Depoterne, der skal betales af Vesttyskland og bevogtes

af danskerne, skal i nødsfald sikre forsyningen af de tyske styrker i området nord for linjen Hamburg-Lübeck. Forsvarsminister Poul Hansen bekræfter oplysningerne.

20. – General T. Larkin, lederen af det amerikanske MWD (Mutual Weapon Development) program, forhandler i forsvarsministeriet med repræsentanter for forsvaret og industrien om Danmarks muligheder for deltagelse i programmet.

Ved 1. behandling af forslag til fællesmærkelov drejer debatten sig hovedsagelig om § 6 (se 15/1), der kritiseres stærkt af ordførerne for v. og k. f.

21. – Regeringen nedsætter et udvalg til at overveje og eventuelt stille forslag om ændringer i universitetsuddannelsen, bl. a. med henblik på mulighederne for at afkorte studietiden. Københavns universitets rektor, professor, dr. polit. Carl Iversen bliver udvalgets formand.

Hans Pinstrup erklærer på Landbrugsrådets vegne, at man stadig anser tilslutning til »de seks« for ønskelig. Han anmoder regeringen om snarest at gennemføre en undersøgelse af virkningerne af at stå udenfor »de seks« og om officielt at søge klarlagt, om og på hvilke betingelser Danmark kan blive optaget i fællesmarkedet.

22. – Grønlandsminister Lindberg fremsætter forslag om opførelse af fiskeindustrianlæg m. v. og om bygning af havne i Grønland. Det drejer sig om investeringer på 57 mill. kr. fordelt over 6–7 år.

Handelsministeriet har nedsat et udvalg til at gennemgå loven om illoyal konkurrence og evtl. udarbejde forslag til ny lovgivning på dette område. Specielt skal udvalget undersøge spørgsmålet om præmiekonkurrencer. Til formand er udnævnt professor, dr. jur. W. E. von Eyben.

Fornyede forhandlinger mellem bankerne og deres funktionærer om en ny overenskomst ender uden resultat, hvorefter funktionærerne anmoder om at få spørgsmålet afgjort ved voldgift (se 16/1).

23. – Ved 1. behandling af forslaget om ændringer i færdselsloven (se 16/1) går samtlige ordførere med undtagelse af den socialdemokratiske og den kommunistiske mod indførelse af generel hastighedsbegrænsning i tæt bebyggede områder, men forslaget har både tilhængere og modstandere i alle grupper med undtagelse af den kommunistiske.

Det kgl. teaters chefer, Henning Brøndsted og Henning Rohde, anmoder undervisningsministeren om afsked med den begrundelse, at balletforeningen i et forligsforslag har stillet betingelser af en sådan karakter, at kun deres tilbagetræden vil kunne forhindre aktioner, der ville skade husets værdighed, skønt de står med regeringens fulde støtte. Undervisningsminister Jørgen Jørgensen anmoder cheferne om at fortsætte, indtil han har fået tid til at overveje sagen, og indtil der kan komme en klaring i spørgsmålet.

På venstres kredsformandsmøde på Christiansborg drøftes modsætningsforholdet mellem fhv. statsminister Erik Eriksen og fhv. finansminister Thorkil Kristensen (se 12/1 og 13/1). Ifl. pressen fremhæver begge, at der ikke består noget personligt modsætningsforhold mellem dem, og Thorkil Kristensen udtaler, at uenigheden drejer sig om, hvad der er den rigtige taktik. Såvel kredsformændene som formanden for Venstres Ungdom stiller sig på Erik Eriksens side.

24. – Danmarks socialistiske parti, hvis formand er byrådsmedlem A. Storgaard, Esbjerg, opløses, og hovedbestyrelsen opfordrer medlemmerne til at gå ind i Aksel Larsens socialistiske folkeparti.

82 af det kgl. teaters skuespillere, operasangere og funktionærer giver i en skrivelse til undervisningsministeren udtryk for deres tillid til teatrets ledelse; i en anden skrivelse fra Balletforbundet af 1958 fremhæves, at det ikke er hele balletten, der står bag den seneste udvikling på teatret.

25. – Repræsentanter for den danske, finske, norske og svenske regering afslutter

et 2 dages møde i Oslo om formerne for det nordiske økonomiske samarbejde (se 15/11 1958). Fra den danske regering deltager statsminister H. C. Hansen, udenrigsminister Krag, finansminister Kampmann, økonomiminister Bertel Dahlgaard og minister u. p. Viggo Starcke. For industrisektoren fremlægges fra finsk og norsk side forslag om en mere gradvis gennemførelse af fællesmarkedet, og det besluttes at anmode samarbejdsudvalget om i lys af drøftelserne på mødet at udarbejde forslag til ændringer i planen. Der er enighed om, at der må skabes mulighed for udvidet handel med landbrugsvarer, idet dog de særlige sociale og befolkningsmæssige hensyn i landbrugspolitikken må tilgodeses, og med hensyn til fisk og fiskeriprodukter anmodes fiskeriministrene om at udforme forslag til løsning af de udestående spørgsmål. På mødet er der fuld enighed om, at samtlige udestående spørgsmål må søges færdigbehandlet i løbet af de nærmeste måneder. De danske, norske og svenske regeringsmedlemmer drøfter tillige de vanskeligheder, der har vist sig for det økonomiske samarbejde i Vesteuropa, og der er enighed om at afholde nye møder om denne sag efterhånden som udviklingen gør det nødvendigt.

27. – Forslag til toldlov og det dertil hørende forslag om ændringer i forbrugsafgiftslove (se 28/10 1958) vedtages med regeringspartiernes samt Aksel Larsens stemmer; v., k. f. og k. undlader at stemme. Forinden er vedtaget endnu 28 ændringer i toldlovsforslaget. Begge love træder i kraft 1/2, nedsættelsen af coca-cola-afgiften dog først 1/7.

28. – Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om udbygning og ombygning af den kgl. veterinær- og landbohøjskole for 83½ mill. kr. i årene 1960–1970 og boligminister Bundvads forslag om uændret forlængelse af lov om regulering af bymæssige bebyggelser. Boligministeren oplyser, at de nuværende byudviklingsområder omfatter 104 kommuner med i alt ca. 2 mill. indbyggere.

Arbejdsminister Bundvad fremsætter forslag til lov om udvandring, hvorefter de gældende bestemmelser, der tager sigte på at beskytte udvandrere under rejsen til indvandringslandet, ophæves. Endvidere foreslås statens udvandringskontor nedlagt og dets oplysningsvirksomhed henlagt under arbejdsdirektoratet.

I folketingets spørgetime udtaler forsvarsminister Poul Hansen til Aksel Larsen (s. f.), at regeringen ikke har godkendt oprettelsen af tyske ammunitionsdepoter i Jylland, men at den efter en undersøgelse på rent militært plan og efter henstilling fra NATO har påbegyndt forhandlinger med Vesttyskland om eventuel oplagring af militære forsyninger i Danmark, herunder ammunition, dog ikke atomammunition. En kommunistisk forespørgsel om det samme emne nægtes fremme med 112 stemmer mod 5.

Venstres og de konservatives forslag til beslutning om indkomst- og formueskat af personer til staten (se 19/12 1958) modtages ved 1. behandling med velvilje af regeringspartierne og finansministeren for så vidt angår den foreslåede overgang til proportionalskatprincippet, men finansministeren vil ikke gå med til at love skattenedsættelse fra 1960–61 og kritiserer i øvrigt fordelingen af den foreslåede skattenedsættelse.

29. – Socialminister Bomholt fremsætter forslag om en særlig ydelse til enlige mødre på 2 × 95 kr. i finansåret 1959–60.

Folketinget behandler en kommunistisk forespørgsel om grunden til »mørklægningen af detailpristallet«, hvormed sigtes til, at statistisk departement ikke længere offentliggør, hvad prisændringerne betyder i kroner og øre for de forskellige poster på pristalsbudgettet. Finansministeren svarer, at grunden er, at denne fremstillingsform har givet anledning til misforståelser, og afviser udtrykket »mørklægning«.

30. – Den grønlandske handels nye skib »Hans Hedtoft« støder på vej hjem fra sin jomfrurejse til Grønland på et isbjerg og synker. Om bord befinder sig 55 passa-

gerer og en besætning på 39 mand. Blandt passagererne er den ene af Grønlands repræsentanter i folketinget, Augo Lynge.

Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om ændring i loven om folketingets ombudsmand, hvorefter klager over dommerfuldmægtige og visse andre tjenestemænd ved domstolene ikke skal behandles af ombudsmanden, men (ligesom klager over dommere) af klageretten. M. h. t. spørgsmålet om en udvidelse af ombudsmandens kompetence til at omfatte kommunale afgørelser har justitsministeren ikke ønsket at stille forslag, men overlader til folketinget at tage initiativet.

I folketinget besvarer indenrigsminister Søren Olesen en forespørgsel fra v. og k. f. i anledning af, at han har udtalt, at nogle amtsråd ved at træffe beslutning om at ændre ligningsforholdet i visse kommuner har anvendt loven om den kommunale beskatning imod dens hensigt.

31. – Efter forhandlinger mellem undervisningsminister Jørgen Jørgensen og formanden for Fællesrådet for udøvende Kunstnere, pianisten Victor Schioler, på dennes initiativ, opnås forlig i balletstriden på det kgl. teater. Balletten tilsiger teatercheferne loyalitet og erklærer sig villige til at danse under Harald Landers instruktion i »Etude« i denne sæson og i to andre balletter i næste sæson. Teatercheferne, der trækker deres afskedsansøgninger tilbage, erklærer, at de ingen planer har om fast ansættelse af Harald Lander, og at de ikke vil gennemføre flere gæstespil med ham uden forudgående forhandlinger med balletforeningens bestyrelse.

Detailpristallet for januar er opgjort til 448 (1914 = 100) eller 4 points mere end i oktober 1958. Det lønregulerende pristal er ligeledes steget med 4 points, hvilket bevirker, at arbejdere og tjenestemænd fra henholdsvis 1/3 og 1/4 opnår to dyrtidstillægsportioner.

Februar 1959

4. – Forhandlingerne om optagelse af dollarlån (se 5/12 1958) resulterer i, at staten optager et lån på 20 mill. $ på det amerikanske kapitalmarked og et lån på 20 mill. $ i den internationale bank.

Minister for Grønland Lindberg giver folketingets Grønlandsudvalg meddelelse om nedsættelsen af et udvalg til undersøgelse af de fremtidige trafikforbindelser til Grønland, organisationen af redningsog varslingstjenesten og »Hans Hedtoft«s forlis. Til formand for udvalget er udset viceadmiral A. H. Vedel.

Under 1. behandling af forslaget om ændring i lov om folketingets ombudsmand er der stor interesse for at søge ombudsmandens kompetence udvidet til også at omfatte den kommunale administration. Fra flere sider understreges, at ombudsmanden kun skal kunne tage en klage op, når alle andre appelmuligheder er udtømt.

Forslaget om ud- og ombygning af landbohøjskolen får ved 1. behandling en velvillig modtagelse, men fra flere sider ønskes en grundig undersøgelse af, om højskolen bør flyttes til provinsen.

Bankerne og deres funktionærer anmoder voldgiftens formandskab om at gribe ind og afgøre lønkonflikten (se 22/1).

5. – Alfred Jensen fremsætter på den kommunistiske gruppes vegne forslag til folketingsbeslutning om indstilling af forhandlingerne om tyske militærdepoter i Jylland.

Nationalbanken frigiver dollarvaluta til turist- og besøgsrejser (se 4/11 1958).

6. – Statsminister H. C. Hansen meddeler, at Grønlandsskibet »Hans Hedtoft« må anses for forlist og de ombordværende omkomne, hvorfor eftersøgningen indstilles.

10. – I anledning af en udtalelse af den norske statsminister udtaler statsminister H. C. Hansen, at spørgsmålet om et besøg

i Danmark i år af ministerpræsident Khrushchev ikke umiddelbart har været drøftet i regeringen, men man ønsker gerne besøget afviklet. Forinden beslutning tages, vil sagen blive forelagt de politiske partier.

Undervisningsminister Jørgen Jørgensen giver på foranledning af Poul Sørensen (k. f.) folketinget en redegørelse for de nye skoleloves gennemførelse. Han afviser tanken om at udsætte lovens ikrafttræden fra begyndelsen af skoleåret 1959-60.

11. – En handelsaftale mellem Danmark og Polen for 1959 forudser en samhandel på over 100 mill. kr. hver vej. De danske eksportkontingenter omfatter skibe og skibsudstyr for 63 mill. kr., og importkontingentet for kul er forhøjet fra 0.8 til 1.2 mill. t.

Minister for Grønland Lindberg giver folketinget en redegørelse for omstændighederne ved »Hans Hedtoft«s forlis. Han bekræfter, at den erklæring om vintersejladsens forsvarlighed, som daværende minister Kjærbøl i marts 1957 oplæste i folketinget, havde fået sin endelige form under en forhandling mellem skibsførerne og den kgl. grønlandske handels direktion, og at skibsførerne forinden i et brev til direktøren havde tilrådet »at indskrænke vintersejladsen til det mindst mulige, særlig med henblik på passagerbefordring«.

Regeringens importplan for 1959 forelægges for valutarådet og folketingets valutaudvalg. Medens importen af varer på den regionale liste i 1958 udgjorde ca. 1660 mill. kr., omfatter listen for 1959 varer til en værdi af 1945 mill. kr., og for en række varers vedkommende ligestilles dollarområdet med OEEC-området.

Finansudvalget har tiltrådt et forslag fra justitsministeren om, at udbetalingen ved køb på afbetaling af knallerter, motorcykler og automobiler nedsættes fra 40 til 15 % af købesummen, dog mindst 50 kr.

12. – Alfred Jensen (k.) fremsætter forslag om ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse.

13. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til udskrivningslov og forslag til lov om børnetilskud, begge for skatteåret 1959–60, samt forslag til lov om beskatningen af merindtægt for skatteåret 1960–61 (»30 %-fradraget«). Medens de to sidste forslag tilsigter uændret forlængelse af de gældende ordninger, foreslås udskrivningen af indkomstskat til staten for familieforsørgere ændret derhen, at den del af skalaindkomsten, som overstiger 5000 kr., beskattes med en fast procent (24), medens skalaindkomster over 12.000 kr. desuden beskattes efter en progressiv skala. Skattebeløb under 20 kr. opkræves ikke, hvilket vil sige, at beskatningen af familieforsørgere først begynder ved 5100 kr. mod hidtil 4100 kr. Herved fritages ca. 50.000 forsørgere for at svare statsskat. For ikke-forsørgere foreslås den gældende progressive skala bevaret med en enkelt ændring, som er en følge af, at skattebeløb under 20 kr. ikke opkræves. Antallet af personer, der efter forslaget alene skal beskattes med den faste procent, anslås til omkring 600.000 af i alt ca. 1½ mill. statsskatteydere, hvoraf ca. 950.000 er forsørgere, og der regnes med et provenutab på 1–2 % af den samlede udskrivning (1958–59 ca. 2 milliarder kr.). Finansministeren fremsætter desuden forslag om, at kommunernes andel af afgiften af filmsforevisninger forøges fra 25 til 40 % eller med ca. 5 mill. kr. Formålet er at yde kommunerne delvis erstatning for bortfaldet af indtægter ved afviklingen af erhvervsskatten (se 5/12 1958).

Under folketingets 1. behandling af forslaget om opførelse af fiskeindustrianlæg m. v. og om bygning af havne i Grønland rejser ordførerne for v. og k. f. spørgsmålet om private investeringer i Grønlands erhvervsliv.

14. – Efter at forhandlingerne i Stockholm om en overenskomst med de danske, norske og svenske besætningsforeninger er strandet, varsler SAS lockout med virkning fra 1. marts.

15. – Fhv. minister Kjærbøl erklærer, at

han ikke, som hævdet af direktør Hans C. Christiansen, den kgl. grønlandske handel, var gjort bekendt med skibsførernes første erklæring, da han den 13. marts 1957 i folketinget besvarede et spørgsmål af Augo Lynge om vinterbesejlingen af Grønland.

Socialistisk folkeparti stiftes på et landsmøde i København med deltagelse af 164 repræsentanter for de foreninger, udvalg og grupper, der siden 22/11 1958 har arbejdet med indsamling af underskrifter på partianmeldelsen. Det oplyses på mødet, at der foreløbig er indsamlet 15.109 underskrifter. Folketingsmand Aksel Larsen vælges enstemmigt til formand, og til medlemmer af forretningsudvalget vælges bl. a. fagforeningsformand Willy Brauer, professor Morten Lange og redaktør Kaj Moltke. I en udtalelse fra mødet hedder det, at arbejdet for socialismen i Danmark skal gøres på den danske virkeligheds grund og ikke under efterligning af veje og metoder, der har været benyttet i andre lande med andre forudsætninger og traditioner.

16. – På foranledning af direktøren for den kgl. grønlandske handel Hans C. Christiansen anmoder regeringen højesterets præsident om at udpege 3 dommere til at undersøge samtlige forhold vedrørende »Hans Hedtoft«, herunder de nærmere omstændigheder vedrørende fremskaffelsen af erklæringer, oplysninger m. v. til brug ved den besvarelse, ministeren for Grønland gav i folketinget 13/3 1957 af spørgsmålet om forsvarligheden af vintersejlads på Grønland.

17. – Det udenrigspolitiske nævn drøfter ministerpræsident Khrushchevs besøg i Danmark. Fhv. statsminister Erik Eriksen (v.) finder tidspunktet for invitationen uheldigt, og fhv. udenrigsminister Ole Bjørn Kraft (k. f.) tager stærkt afstand fra et besøg af Khrushchev.

Udenrigsminister Krag og økonomiminister Bertel Dahlgaard giver som svar på en forespørgsel fra s., v., k. f., r. v. og rf. folketinget redegørelser for forhandlingerne om de vesteuropæiske og nordiske markedsplaner.

Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag til lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige. Forslaget, der i det væsentlige er overensstemmende med et udkast til ensartet nordisk lovgivning anbefalet af Nordisk Råd, hjemler adgang til udlevering af danske statsborgere, dog ikke for politiske forbrydelser; udlevering for politiske lovovertrædelser kan i øvrigt kun finde sted, såfremt den pågældende handling er strafbar efter dansk ret.

Boligminister Bundvad fremsætter forslag om boligtilsyn og forslag om sanering af usunde bydele. Lovforslagene følger i det hele saneringskommissionens betænkning af oktober 1957. Medens der i de sidste 20 år kun er saneret i alt 5.000–6.000 lejligheder, sætter ministeren 3.000 lejligheder om året som det mål, der bør stræbes efter, og det foreslås, at der stilles 8 mill. kr. årlig til rådighed som statens andel i saneringsudgifterne foruden 18 mill. kr. årlig til lån til gennemførelse af saneringsplaner.

Højesterets præsident udpeger højesteretsdommer Jens Herfelt (formand), højesteretsdommer Aage Lorenzen og landsdommer Erik Vetli til medlemmer af »Hans Hedtoft«-udvalget.

18. – Ragnhild Andersen (k.) fremsætter forslag om ratifikation af en af den internationale arbejdskonference i 1951 vedtagen konvention om lige løn til mandlige og kvindelige arbejdere for arbejde af samme værdi.

I sit svar på et spørgsmål af Reedtz-Thott (k. f.) erklærer handelsminister Philip sig villig til en forhandling med de interesserede parter med det formål at gøre det muligt for turister at købe varer uden for butikkernes gældende lukketider.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om en særlig ydelse til enlige mødre (se 29/1).

19. – Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om tillæg til lov om smitsomme

sygdomme hos husdyrene, hvorved bekæmpelsen af kvægtuberkulose og smitsom kalvekastning skal ske ved det offentliges foranstaltning på tilsvarende vis som bekæmpelsen af mund- og klovesyge.

Under folketingets behandling af forespørgslen om markedsplanerne opfordrer Per Federspiel som ordfører for venstre regeringen til snarest at søge en forhandling med »de seks« om vilkårene for Danmarks optagelse i det europæiske fællesmarked.

Folketinget vedtager enstemmigt forslagene om ændringer i lov om folketingsvalg i Grønland og om ændringer i lov om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser (se 14/1).

Det københavnske middagsblad »Aftenbladet«s bestyrelse meddeler, at bladet udkommer for sidste gang 25/2.

20. – UNISCAN afslutter et 2 dages møde i København, hvor man især har behandlet frihandelsplanerne og nogle aktuelle GATT-problemer.

Regeringen meddeler det udenrigspolitiske nævn, at den står fast på invitationen til Khrushchev til et besøg i forbindelse med besøg i Norge og Sverige.

Finansminister Kampmann fremsætter forslag til lov om pensioner, der er fastsat i henhold til de før 1/4 1958 gældende lønnings- og pensionslove. Forslaget bevirker, at de, der efter den nye tjenestemandslovs regler ville få mindre i pension, end de hidtil har fået, slipper for nedgangen.

Ved 1. behandling af forslaget til udskrivningslov hævder Thorkil Kristensen (v.) og Poul Møller (k. f.), at forslaget ikke opfylder det egentlige formål med en proportionalskat, en mindre beskatning af mellemindkomster og af merindtægter.

21. – Københavns byret idømmer fhv. ambassaderåd Einar Blechingberg 8 års fængsel. I dommen fastslås, at han i hvert fald fra juni 1957 til 3. maj 1958 har haft forbindelse med en fremmed magts efterretningstjeneste og udleveret hemmelig-stemplede dokumenter til denne.

24. – Udkastet til en midlertidig dansk-britisk aftale om fiskerigrænsen ved Færøerne offentliggøres. Aftalen går ud på, at der indføres en fiskerigrænse på 12 sømil, men at britiske fartøjer med visse begrænsninger fortsat skal have adgang til at fiske i området mellem 6 miles grænsen og 12 miles grænsen. Samtidig meddeles fra Thorshavn, at lagtinget har godkendt den nye ordning med 18 af 30 stemmer. Det republikanske partis 7 medlemmer stemmer imod, og folkeflokken undlader at stemme.

Folketinget færdigbehandler forslaget om ændring i lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse (se 28/10 1958) og forslag til lov om udførsel af frisk dansk frugt, der begge vedtages enstemmigt.

25. – Ved folketingets 2. behandling af forslag om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen (se 5/12 1958) foreslår Jens Chr. Christensen (v.) en dagsorden, der opfordrer regeringen til at ophæve de ekstraordinære ejendomsskatter, lade den del af huslejeforhøjelsen, der modsvarer de pågældende ejendomsskatter, bortfalde og udskyde en almindelig revision af personbeskatningen, indtil der foreligger fornødent materiale fra den nedsatte kommunalkommission. Forslaget forkastes med 85 stemmer (s., r. v. og rf.) mod 58 (v. og k. f.), medens 5 k. undlader at stemme. Til forslaget om afløsning af skat til erhvervskommunen vedtages en række ændringsforslag. Forslaget kommer herved til at gå ud på følgende: 1) I en 3-årig overgangsperiode bortfalder opkrævningen af erhvervsskat hos skatteyderne i det københavnske område og 9 andre byområder, men kommunerne skal i de 3 år betale hinanden erstatninger svarende til, hvad erhvervsskatten indbragte erhvervskommunerne i fjor. 2) Uden for de 10 byområder fortsætter opkrævningen af erhvervsskat hos skatteyderne, men opkrævning finder kun sted, hvis erhvervsindtægten i fremmed kommune er over 10.000 kr. mod hidtil 4.000 kr., og hvis den skattepligtige indkomst i alt er over 20.000 kr.

Forslaget om pension og hjælp til enker m. fl., hvorefter enkepensionen bliver af samme størrelse som folkepensionen for enlige og fradraget for egenindtægt beregnes efter samme regler som ved folkepensionen (se i øvrigt 14/5 1958), vedtages ved 2. behandling. V. og k. f. foreslår, at bestemmelsen om, at fraskilte, fraseparerede og såkaldte forældreenker skal kunne få enkepension, såfremt mindst 2/3 af kommunalbestyrelsen stemmer derfor, skal udgå, men ændringsforslaget forkastes.

26. – Det meddeles efter en forhandling i det udenrigspolitiske nævn, at forhandlingerne om tyske militærdepoter i Jylland indtil videre er indstillet.

Statsminister H. C. Hansen besvarer en forespørgsel fra regeringspartierne om ansvaret og baggrunden for den tjenstlige placering af legationsråd Einar Blechingberg og navnlig hans udsendelse i sommeren 1956 som handelsrådgiver til ambassaden i Bonn. Under den følgende debat foreslår Henry Christensen (v.) på Ninn-Hansens (k. f.) og egne vegne en dagsorden, hvori folketinget beklager Blechingbergs udnævnelse til handelsrådgiver i Bonn og hans bemyndigede adgang til hemmelige dokumenter, og henviser sagen til nærmere undersøgelse af folketingets ombudsmand. Per Hækkerup (s.) foreslår på egne og Lannungs (r. v.) og Niels Andersens (rf.) vegne, at folketinget tager statsministerens redegørelse til efterretning, hvilket vedtages med 82 stemmer mod 68, efter at et ændringsforslag af Aksel Larsen (s. f.) om nedsættelse af en parlamentarisk undersøgelseskommission på 5 medlemmer er forkastet med 145 stemmer mod 1, medens 4 undlader at stemme. Statsministeren erklærer, at han intet har imod, at ombudsmanden, hvis han finder anledning dertil, gennemgår sagen og afgiver en udtalelse.

Ragnhild Andersen fremsætter på den kommunistiske gruppes vegne forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af en sygelønsordning for alle lønmodtagere.

27. – Indenrigsminister Søren Olesen fremsætter forslag om, at statstilskuddet til de kommunale sygehuse fastsættes til 60 % af samtlige kommuners udgifter hertil to år tidligere. Det vil herefter i 1959–60 udgøre ca. 202 mill. kr. Som en midlertidig ordning for 1959–60 og 1960–61 foreslås det desuden at yde kommunerne et mertilskud, der i 1959–60 vil udgøre ca. 18 mill. kr.

Forsvarsminister Poul Hansen ankommer til Paris for at forelægge den danske regerings forsvarsplan for de øverste militære NATO-myndigheder.

28. – De danske og norske besætningsforeninger i SAS, der repræsenterer piloterne i Danmark og Norge samt nogle norske flyvenavigatører, tiltræder mæglingskommissionens forslag om afgørelse af kvotaproblemet ved voldgift og de foreliggende tilbud om løn og tjenestetid i jetmaskiner. Den varslede lockout træder i kraft for det svenske personale, hvorved opretholdelsen af SAS-trafikken på det hidtidige rutenet er umuliggjort. SAS meddeler, at al flyvning med firemotorersmaskiner indstilles, men at den europæiske trafik vil blive opretholdt i begrænset omfang.

Marts 1959

2. – Folketingets ombudsmand beslutter at tage Blechingbergaffæren, derunder spørgsmålet om Blechingbergs såkaldte cosmicering, op til undersøgelse.

3. – Udenrigsminister Krag giver folketinget en redegørelse for den udenrigspolitiske situation.

Ved 2. behandling af forslag om ændring af lov om folkebiblioteker (se 7/11 1958) forkastes et af venstres og de konservatives udvalgsmedlemmer (minus den kons. Jacob Petersen) stillet ændringsforslag om indførelse af en lånerafgift på 5 kr. årlig med 84 stemmer mod 52, medens 1 medlem undlader at stemme.

Regeringen har truffet beslutning om en gradvis afvikling af dollarpræmieringsordningen. For afskibninger til dollarområdet efter 31/12 1959 vil der blive udstedt bevillingstilsagn svarende til 5 % af dollarprovenuet mod nu 7½ %, for afskibninger efter 31/12 1960 nedsættes procenten til 2½, og ordningen bortfalder helt 31/12 1961. Dette er ensbetydende med, at den præmie, eksportørerne til dollarområdet opnår, successive nedsættes fra de nuværende 6 % til 4 % og 2 % og derefter bortfalder.

4. – Under folketingsdebatten om udenrigsminister Krags redegørelse kritiserer Thorkil Kristensen (v.) regeringens forhold til det udenrigspolitiske nævn, f. eks. i spørgsmålet om de vesttyske militærdepoter i Jylland. Han finder det også uheldigt, at en af de nordiske regeringer (som den norske i spørgsmålet om indbydelsen til Khrushchev) publicerer sit standpunkt og dermed binder de andre regeringer og parlamenter, før sagen er gennemdrøftet i de pågældende udenrigsnævn. Ole Bjørn Kraft (k. f.) er inde på lignende tankegange og advarer imod at afvise tyske eller rettere NATO-depoter i Jylland. Lannung (r. v.) beskæftiger sig bl. a. med planerne om militær udtynding i Centraleuropa og angribes af Ole Bjørn Kraft, der mener, at Lannung ikke er i overensstemmelse med regeringens udenrigspolitik. Udenrigsminister Krag fremhæver i sin replik, at indbydelsen til Khrushchev ikke er udtryk for nogen sindelagsændring. I debatten deltager i øvrigt Per Hækkerup (s.), Niels Andersen (rf.), Fuglsang (k.) og Aksel Larsen (s. f.).

Indenrigsminister Søren Olesen fremsætter en række lovforslag. Ifølge forslag til lov om psykiatriske hospitaler og afdelinger skal der opføres psykiatriske hospitaler i Hillerød, Hjørring og Odense, og der åbnes adgang til særligt statstilskud til driften af psykiatriske afdelinger, der oprettes ved kommunale sygehuse. Udgiften til den fulde udbygning af de tre hospitaler er anslået til 68 mill. kr. Et andet forslag går ud på ophævelse af det økonomiske fællesskab mellem de bornholmske sognekommuner og købstæder, afskaffelse af købstædernes repræsentation i amtsrådet og afholdelse af valg til dette. Ved forslag om ændring i indkvarteringsloven bestemmes bl. a., at de kommunale kaserner fra 1/4 1959 skal overtages af staten. Den samlede overtagelsespris for 16 kaserner vil udgøre ca. 22.6 mill. kr. Endelig fremsætter indenrigsministeren forslag om udskydelse af revisionen af lov om statens husholdningsråd, idet det på grund af stærkt divergerende opfattelser må anses for ønskeligt, at spørgsmålet overvejes yderligere.

Folketinget vedtager ved 3. behandling enstemmigt forslaget om ændring i naturfredningsloven (se 28/10 1958).

5. – Forsvarsminister Poul Hansen fremsætter forslag til lov om forsvarets organisation m. v. Ifl. forslaget skal størrelsen, sammensætningen og organisationen af hæren, søværnet og flyvevåbenet fastsættes af forsvarsministeren inden for de rammer, der er angivet i de årlige bevillingslove og lovgivningen i øvrigt, men folketinget nedsætter et forsvarspolitisk udvalg på 11 medlemmer, som ministeren kan rådføre sig med, og som han skal give meddelelse om påtænkte væsentlige ændringer.

Budgetmæssigt foreslås det at tage udgangspunkt i de nuværende udgifter under forsvarsministeriet, ca. 985 mill. kr., der fordeler sig med ca. 55 mill. kr. på civile udgifter og ca. 930 mill. kr. på militære udgifter, deraf igen ca. 830 mill. kr. til driftsudgifter og ca. 100 mill. kr. til investeringer (større materielanskaffelser og anlæg). Investeringsudgifterne skal fastsættes år for år, driftsudgifterne reguleres efter udviklingen i lønninger og priser.

Med hensyn til tjenestetiden for de værnepligtige er det hensigten at gennemføre en nedsættelse til (for hæren) 12 måneder plus 2 måneders genindkaldelser i de første 9 værnepligtsår. Nedsættelsen af tjenestetiden forudsætter imidlertid en forøgelse af det faste frivillige personel med ca. 4.000 til ca. 10.000 mand og tænkes derfor

gennemført i to trin efterhånden som det faste personel forøges. Ca. 2.000 mand garnisonstropper uden for dækningsstyrken skal kun gøre tjeneste i 10 måneder.

Når nyordningen er gennemført, vil den årlige indkaldelsesstyrke være ca. 20.000 mand mod nu ca. 24.000. For hærens vedkommende sigtes der foreløbig mod opstilling af 2 brigadegrupper, ca. 13.000 mand, mod hidtil 3 brigadegrupper (hvoraf den ene dog kun er på 50 % af fuld styrke) og ca. 16.000 mand. For flyvevåbnets vedkommende regnes der med en nedgang fra de nuværende 8 kampeskadriller til 5 eller 4, men bestående af mere effektive maskiner, hvortil kommer, at den nye luftværnsraketafdeling til en vis grad erstatter jagermaskiner. Flåden vil ved tilbuddet fra U. S. A. om at deltage i et nybygningsprogram, som regeringen i princippet har akcepteret, i løbet af nogle få år få 23 nye skibe, som regnes at ville forøge flådens samlede effektivitet, selv om der i samme tidsrum vil udgå et større antal ældre skibe. Endelig vil lokalforsvaret blive udbygget ved opstilling af 10–15 bataljoner, bestående af værnepligtige, som har bopæl i nærheden af mobiliseringsstedet.

I bemærkningerne til forslaget oplyses, at opnåelsen af de styrkemål, som er opstillet af de militære sagkyndige – herunder også i NATO – ville medføre udgiftsforøgelser på 300–400 mill. kr. årlig, og at sagkundskaben er af den opfattelse, at tjenestetiden bør være mindst 18 måneder af hensyn til såvel uddannelsen som beredskabet.

Udenrigsminister Krag fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af den europæiske konvention om fredelig bilæggelse af tvistigheder, undertegnet i Strasbourg 29/4 1952.

Folketinget færdigbehandler forslaget om pension og hjælp til enker m. fl., der vedtages enstemmigt.

Ved 1. behandling af det kommunistiske forslag til beslutning om indstilling af forhandlingerne om tyske militærdepoter i Jylland erklærer forsvarsminister Poul Hansen, at de førte forhandlinger er afsluttet uden resultat, og at spørgsmålet herefter er stillet i bero af regeringen, hvilket er meddelt den tyske forbundsregering. Alfred Jensen (k.) foreslår, at tinget skal udtale, at der hverken må oprettes tyske eller andre NATO-militærdepoter på dansk område. Dagsordensforslaget forkastes med 106 stemmer mod 6 (k. + s. f.), og sagen nægtes derefter overgang til 2. behandling med 108 stemmer mod 5, medens 1 undlader at stemme.

6. – Handelsminister Philip fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af konvention af 6/3 1948 angående Den mellemstatlige rådgivende Søfartsorganisation (IMCO). I overensstemmelse med Danmarks hidtidige holdning til IMCO foreslås, at Danmark ligesom Norge og Sverige ved sin ratifikation giver udtryk for, at man vil overveje sit fortsatte medlemsskab, såfremt det skulle vise sig, at organisationen tager andre end tekniske og nautiske spørgsmål op til behandling.

Undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsætter forslag til lov om radiospredning i overensstemmelse med radiolovsudvalgets betænkning (se 29/10 1958).

Folketinget foretager 3. behandling af forslagene om ændring af lov om personlig skat til kommunen og om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner samt de dermed sammenhængende forslag om ændringer i forsorgs-, folkeforsikrings-, arbejdsløshedsforsikrings- og forlystelsesafgiftslov. De 4 sidste forslag vedtages enstemmigt, idet dog v., k. f. og k. afholder sig fra at stemme ved afstemningen om ændringerne i forsorgs-, folkeforsikrings- og arbejdsløshedsforsikringslov, medens hovedforslagene vedtages mod venstres og de konservatives stemmer (k. stemmer ikke).

10. – Forslaget om ændring i lov om folkebiblioteker vedtages ved 3. behandling enstemmigt, idet dog 52 (v. og k. f.) undlader at stemme.

11. – Udenrigsminister Krag fremsætter forslag til folketingsbeslutning vedrørende en midlertidig ordning af spørgsmålet om Færøernes fiskerigrænse (se 24/2). Aftalen

skal have gyldighed, indtil en international ordning træder i kraft, men vil i mangel af en sådan ordning kunne opsiges efter 3 år fra undertegnelsen med 1 års varsel.

Statsminister H. C. Hansen fremsætter forslag til lov om det civile beredskab. Forslaget, der har til formål at fastlægge beredskabsplanlægningen på det civile område i fredstid, bestemmer, at de enkelte ministerier har ansvaret for den del af planlægningen, som naturligt må henføres til deres sagsområder, medens den nødvendige koordination skal ske ved hjælp af et sekretariat og et udvalg med repræsentanter fra de vigtigste styrelser. Ifl. forslaget er borgerne pligtige til at stille deres ejendom til rådighed, og det kan pålægges offentlige og private virksomheder og institutioner at træffe foranstaltninger med henblik på sikring, flytning eller spredning af varebeholdninger og produktions- og transportmidler, ligesom det kan pålægges virksomheder at opretholde mindstelagre af visse varer og produktionsmidler.

Folketinget vedtager med 125 stemmer mod 4 (k.) forslaget om ratifikation af konventionerne af 20/12 1957 om sikkerhedskontrol med atomenergi og om etablering af et europæisk selskab for kemisk behandling af bestrålede brændselselementer (Eurochemie). Det nedsatte udvalg har undersøgt, om grundlovens § 20 om 5/6 majoritet ved suverænitetsafgivelse skulle bringes i anvendelse, men er kommet til det resultat, at dette ikke er nødvendigt.

Boligminister Bundvad anmoder finansudvalget om tilslutning til, at der i perioden 1/4 1959–31/3 1962 kan gives statsgaranti for sekundære lån til boligbyggeri inden for et beløb af 485 mill. kr. til nybyggeri og 12 mill. kr. til ombygnings- og moderniseringsarbejder.

12. – Forslag om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde ændres ved 2. behandling derhen, at antallet af karensdage nedsættes fra 6 til 3, idet dog dagpengene begynder at lobe fra den første dag, hvis arbejdsudygtighedens varighed er mindst 10 dage. Den maksimale årsløn ved beregning af erstatnings- og rentebeløb fastsættes til 10.000 kr., der pristalsreguleres, og dagpengene til 3/4 af daglønnen, dog højst 2/3 af daglønnen beregnet efter en årsløn af 10.000 kr. (22.22 kr.).

Provinsbankernes Reallånefond, der skal yde lån mod 3. prioritet i en- og tofamilieshuse, holder konstituerende generalforsamling. I fonden, der begynder sin virksomhed 1/4, deltager 143 banker med 90 % af samtlige provinsbankers balance.

13. – Det meddeles, at ministerpræsident Khrushchev har modtaget indbydelsen til at besøge Danmark, Norge og Sverige i august måned.

Folketinget påbegynder 1. behandling af forsvarsordningen med taler af gruppeordførerne Victor Gram (s.), From (v.), Ole Bjørn Kraft (k. f.), Lannung (r. v.), Gøting (rf.), Alfred Jensen (k.) og Aksel Larsen (s. f.). Ordførerne for v. og k. f. er meget betænkelige ved forslagets karakter af bemyndigelseslov. From erklærer, at beløbsrammen kan være et udmærket udgangspunkt for videre forhandlinger, men det afgørende for venstres stilling vil være, hvad vore egne militære sagkyndige og NATO mener om effektiviteten og om tjenestetidens længde. Ole Bjørn Kraft udtaler, at de konservative ikke kan give tilslutning til forslaget, som det foreligger, men er rede til en fri forhandling og håber på et resultat, der kan skabe en samling omkring forsvaret. Aksel Larsen taler for, at Danmark skal erklære sig neutral og gennemføre absolut militær afrustning, og Alfred Jensen foreslår en dagsorden, hvori det hedder, at medlemsskabet i NATO indeholder fare for landets inddragelse i krig, og som anbefaler oprettelse af en atomfri, militært udtyndet zone i Europa, som også omfatter Danmark.

Folketinget vedtager enstemmigt forslagene om ændring i lov om regulering af bymæssige bebyggelser.

16. – I statsministeriet indledes forhandlinger om en udbygning af det færøske erhvervsliv på grundlag af færøske planer om fornyelse af fiskerflåden for 100 mill.

kr., udbygning af havnene for 35 mill. kr og af vejnettet for 15 mill. kr. Fra færøsk side deltager lagmand Peter Mohr Dam og vicelagmand Kr. Djurhuus.

Fhv. statsminister Erik Eriksen erklærer i anledning af, at statsminister H. C. Hansen har udtalt, at der for første gang er mulighed for forlig om forsvaret mellem de ikke-kommunistiske partier, at han ikke er tilbøjelig til at tro på forlig; venstre siger nej til en bemyndigelseslov og vil kræve besked om afgørende spørgsmål, f. eks. om forsvaret skal have atomvåben.

17. – En dansk-ungarsk vareudvekslingsaftale åbner mulighed for en samhandel på ca. 30 mill. kr. hver vej i perioden 1/3 1959–31/8 1960.

Under den fortsatte 1. behandling af forsvarsforslaget replicerer forsvarsminister Poul Hansen til ordførerne og gør bl. a. opmærksom på, at forslaget er udformet efter synspunkter, hvorom der i 1957 før valget var enighed mellem s., v. og k. f. Ved forhandlingens slutning forkastes Alfred Jensens dagsordensforslag (se 13/3) med 110 stemmer mod 5. Forinden er et ændringsforslag hertil af Aksel Larsen om indføjelse af en sætning om, at Danmark bør afruste militært og proklamere sin neutralitet, forkastet med 114 stemmer mod 1.

Folketinget foretager 2. behandling af forslag til udskrivningslov for 1959–60 (se 13/2). Der er i udvalget opnået enighed om, at forsørgere ikke skal svare statsskat af skalaindkomster under 4.500 kr., hvilket medfører en række ændringer i den foreslåede skatteskala: skalaindkomster indtil 6.000 kr. svarer 15 % af det beløb, hvormed indkomsten overstiger 4.500 kr., og indkomster på 6.000–12.000 kr. svarer 225 kr. af 6.000 kr. og 24 % af resten o. s. v. I forhold til den gældende udskrivningslov anslås mindreprovenuet til ca. 50 mill. kr. mod ca. 30 mill. kr. efter det oprindelige forslag. Bl. a. får mellemindtægter på 12.000–20.000 kr. en noget større lettelse end efter det oprindelige forslag.

18. – Ninn-Hansen (k. f.) fremsætter på venstres og de konservatives vegne forslag om, at arbejdsløshedsforsikringsloven ændres således, at alle funktionærorganisationer får adgang til at oprette statsanerkendte arbejdsløshedskasser, idet det hævdes, at Handels- og Kontorfunktionærernes Arbejdsløshedskasse udnytter sit monopol på en måde, der ikke er forenelig med den økonomiske støtte, det offentlige yder arbejdsløshedskasserne.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag til lov om pensioner, der er fastsat i henhold til de før 1/4 1958 gældende lønnings- og pensionslove (se 20/2).

I nationalbankens beretning for 1958 peges der på ønskeligheden af, at banken får mulighed for at variere kravene til banksystemets likviditet (variable kassereserver). Der advares mod, at overskuddet på statens drifts- og anlægsbudget formindskes, og det siges, at nybyggeri ikke bør igangsættes i sådant tempo, at der opstår flaskehalse med specielle løn- og avancestigninger.

19. – Økonomiminister Bertel Dahlgaard forelægger den økonomiske årsoversigt for folketinget.

Boligminister Bundvad fremsætter forslag om ændringer i lov om kreditforeninger. Husmandskreditforeningernes lånegrænse foreslås forhøjet til 50 % og skal fremtidigt kunne reguleres administrativt. Andre ændringer angår balanceforholdet mellem kreditforeningernes pantebreve og kasseobligationer og kreditforeningernes adgang til at yde forhåndslån.

Socialminister Bomholt fremsætter forslag om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse. Det foreslås, at arbejdsløshedskasserne får adgang til at yde medlemmer, der har været ledige mindst 90 dage i vinterhalvåret, en ekstra hjælp på 125 kr. til forsørgere og 85 kr. til andre forsikrede. Forslaget medfører ikke udgifter for statskassen.

Ved 3. behandling af forslag til finanslov for 1959–60 er der stillet 503 ændringsforslag i udvalgsbetænkningen, og uden for betænkningen har kommunisterne stillet 5 ændringsforslag. De allerfleste af

ændringsforslagene i betænkningen er tiltrådt af hele finansudvalget, men enkelte er ikke tiltrådt af v. og k. f. Dette gælder bl. a. 10 mill. kr. til dækning af udgiftsoverskridelser ved udbygningen af Københavns lufthavn, 5,1 mill. kr. til egnsudviklingsrådet til projektering og undersøgelser og statsgaranti på 50 mill. kr. for egnsudviklingsprojekter. Det samme mindretal foreslår desuden at stryge en bevilling på 6 mill. kr. til en ambassadebygning i Washington, og de konservatives og venstres medlemmer med undtagelse af Jensen-Broby og Thorkil Kristensen vil også slette en bevilling på 6 mill. kr. til en lufthavnsbygning i Sdr. Strømfjord i Grønland. Endelig har et forslag om knap 1/4 mill. kr. til byorkestrene i Aalborg, Århus og Odense kun fået tilslutning af finansudvalgets socialdemokratiske og radikale medlemmer. Ved afstemningen forkastes mindretallenes ændringsforslag og kommunisternes ændringsforslag uden for betænkningen, medens samtlige ændringsforslag, der er stillet af finansudvalget eller dets flertal samt forslaget om tilskud til byorkestrene vedtages. For dette stemmer 87 (s., r. v. og k. samt de to tilstedeværende ministre af retsforbundet Søren Olesen og Oluf Pedersen), imod 55 (v. og k. f.), og 6 (rf.) undlader at stemme.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag til beslutning vedrørende en midlertidig ordning af spørgsmålet om Færøernes fiskerigrænse; 5 k. undlader at stemme. Endvidere færdigbehandles forslagene om ændringer i retsplejeloven (politikredsinddelingen) og om ændringer i jagtloven, der ligeledes vedtages enstemmigt.

Det meddeles, at forhandlingerne med repræsentanterne for det færøske landsstyre (se 16/3) er resulteret i, at der er opnået enighed om en ajourføring af den sociale lovgivning på Færøerne, herunder gennemførelse af en folkepensionsordning, og at der ligeledes er opnået enighed om statsgaranti for lån til erhvervsinvesteringer.

20. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til tillægsbevillingslov for 1958–59. For drifts- og anlægsbudgettets vedkommende betyder forslaget, at den på finansloven budgetterede merindtægt på 582 mill. kr. formindskes til 528 mill. kr. Hvad formue- og kapitalbudgettet angår, bliver den samlede udbetaling af udlån noget mindre end efter finansloven, hovedsagelig fordi boligstøttelån kun påregnes udbetalt med 385 mill. kr. eller 65 mill. kr. mindre end anslået på finansloven.

Finansministeren fremsætter endvidere forslag om bemyndigelse til optagelse af statslån i udlandet på indtil 200 mill. kr. Han oplyser, at finansministeriet fra et schweizisk bankkonsortium har modtaget et tilbud om at emittere et dansk statslån på det schweiziske kapitalmarked. Ifl. bladmeddelelser drejer det sig om 50 mill. sfr. = ca. 80 mill. kr. til en rente af 5 1/2 %.

Folketinget vedtager finanslovforslaget for 1959–60 med 129 stemmer mod 5 (k.). Efter de foretagne ændringer viser drifts- og anlægsbudgettet en udgift på 5.624 mill. kr. og en indtægt på 6.068 mill. kr., hvorved der fremkommer et overskud på 449 mill. kr.

Folketinget færdigbehandler endvidere flg. lovforslag, der alle vedtages enstemmigt: forslag til udskrivningslov (5 k. undlader at stemme), forslag om lempelse af beskatningen af merindtægt for 1960–61, forslag om børnetilskud, forslag om ændring i lov om invaliderente m. v. for tilskadekomne værnepligtige, forslag om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, forslag om ændring i lov om sygehusvæsenet, forslag om ophævelse af det amtskommunale fællesskab på Bornholm og forslag til lov om udvandring.

21. – Statsministeriet nedsætter tre udvalg, som skal udarbejde fredningsplaner 1) for den jyske vestkyst i Hjørring og Thisted amter og for østkysten nord for Sæby, 2) for vestkysten i Ribe og Ringkøbing amter og 3) for Frederiksborg og Roskilde amter.

24. – Den svenske pilotforening tiltræder den aftale, der 28/2 blev sluttet mellem SAS og de danske og norske flyvere. SAS regner med normal trafik på alle ruter i løbet af en uges tid.